

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Χορήγηση της Δοκιμασίας Εκφραστικού Λεξιλογίου σε παιδιά Ελλάδας – Κύπρου προσχολικής ηλικίας».

TITLE: «Administering an Expressive language Test to preschool aged children in Greece and Cyprus».

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΚΟΤΡΟΤΣΙΟΥ ΜΑΛΑΜΑΤΗ

ΜΠΟΡΑ ΕΛΕΟΥΣΑ

**ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΑΣΤΑΜΟΝΙΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ, ΒΑ
SLP/MSc.**

ΠΑΤΡΑ 2011

Ευχαριστίες.....	4
Περίληψη.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Εισαγωγή.....	7
1.2 Ερευνητικοί στόχοι και υποθέσεις.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΓΛΩΣΣΑ-ΟΜΙΛΙΑ-ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	
2.1 Κατάκτηση της γλώσσας	10
2.1.2 Προϋποθέσεις για την χρήση της γλώσσας.....	10
2.1.3 Φυσιολογικά στάδια ανάπτυξης της ομιλίας.....	11
2.2 Ανάπτυξη του λεξιλογίου.....	13
2.2.1 Ανάπτυξη λεξιλογίου από την προσχολική ως την σχολική ηλικία.....	14
2.2.2 Επεξεργασμένος και μη επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας.....	15
2.3 Η Κυπριακή Διάλεκτος	17
2.3.1 Η Κυπριακή Διάλεκτος και τα χαρακτηριστικά της.....	17
2.3.2 Η Εκπαίδευση.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	
3.1 Πρόσφατες εργασίες και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	
4.1 Ερευνητικός σχεδιασμός.....	29
4.1.2 Δείγμα.....	29
4.1.3 Όργανα μέτρησης.....	29

4.1.4 Διαδικασία Μέτρησης.....	31
4.1.5 Ποσοτική ή Ποιοτική Ανάλυση Αποτελεσμάτων.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5° : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
5.1 Αποτελέσματα.....	33
5.1.2 Αποτελέσματα ερευνητικών Υποθέσεων.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° : ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
6.1 Συζήτηση Αποτελεσμάτων.....	49
6.1.2 Περιορισμοί/Συστάσεις.....	50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τους γονείς των συμμετεχόντων παιδιών για την έγκριση τους στην αξιολόγηση μας, καθώς και τους δασκάλους για την σαφή ενημέρωση του τεστ προς τους γονείς. Επίσης τους διευθυντές των σχολείων που μας επέτρεψαν την είσοδο μας, καθώς και όλα τα παιδιά που πήραν μέρος στην έρευνα μας για την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση και χορήγηση δοκιμασίας εκφραστικού λεξιλογίου παιδιών προσχολικής ηλικίας σε Ελλάδα και Κύπρο. Για την έρευνα αυτή χρησιμοποιήθηκε το τεστ ΔΕΛ (δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου) των Ι. Βογινδρούκα, Α. Πρωτόπαπα, Γ. Σιδερίδη (Ιούνιος 2009) που περιέχει συνολικά 50 ασπρόμαυρες εικόνες ουσιαστικών που παρουσιάζονται με αύξουσα πορεία. Οι εικόνες προέρχονται από καθημερινά αντικείμενα, έννοιες από παιδικά παραμύθια και παιδικά τηλεοπτικά προγράμματα .

Το δείγμα στο οποίο χορηγήθηκε το τεστ αποτέλεσαν συνολικά 101 παιδιά προσχολικής ηλικίας, 4,0 έως 5,10 ετών, από τα οποία τα 51 ήταν παιδιά της Ελλάδας (26 αγόρια και 25 κορίτσια) και τα υπόλοιπα 50 παιδιά της Κύπρου (25 αγόρια και 25 κορίτσια). Η χορήγηση του τεστ πραγματοποιήθηκε σε ήσυχο περιβάλλον και η διάρκεια του ήταν 15 λεπτά ανά παιδί.

Στο τέλος της χορήγησης, τα παιδιά βαθμολογήθηκαν από το σύνολο των σωστών τους απαντήσεων και με αυτό τον τρόπο υπολογίστηκε η αναπτυξιακή τους ηλικία από τον πίνακα ηλικιακής αντιστοιχίας κατά φύλο, καθώς και οι ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού που περιλαμβάνονται στο τεστ.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων παρατηρήθηκε πως υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά (t-test, $p=0.038$) του αρχικού βαθμού μεταξύ των παιδιών Ελλάδας-Κύπρου, ενώ μεταξύ των δύο φύλων δεν υπήρχαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές (t-test, $p=0,458$ για αγόρια και κορίτσια της Κύπρου, t-test, $p=0,190$ για τα αγόρια και κορίτσια της Ελλάδας). Παρά το γεγονός πως ο αρχικός βαθμός είναι στατιστικώς σημαντικά μεγαλύτερος ($p=0,038$, t-test) στα Ελληνόπουλα ($29,00 \pm 7,43$) έναντι των παιδιών της Κύπρου ($26,24 \pm 5,64$), δεν παρατηρήθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στην αναπτυξιακή τους ηλικία ($p=0,069$, t-test). Συγκεκριμένα, η αναπτυξιακή ηλικία των παιδιών της Ελλάδας ήταν $6,5 \pm 1,7$ ενώ των παιδιών της Κύπρου $5,9 \pm 1,5$.

SUMMARY

The present paper aims for the exploration and issuing of word finding tests to children of preschool age in Greece and Cyprus. For this survey, the test was used, created by I.Vogindrouka, A. Protopapa and G. Sideridi. This test consists of 50 black and white pictures of nouns that are presented in an ascending order. These images are inspired by common used objects or meanings found in fairytales and television programs for kids.

The current test was issued to 101 kids of preschool age from 4,0 to 5,10 years old. Half of the children were from Greece (25 girls and 26 boys) and the other half from Cyprus (25 girls and 25 boys). The test took about 15 minutes per child and was completed in a quiet environment.

In the end of the test, the children were graded upon their correct answers and in this way their development age was calculated from the age matching per gender table. In addition, the rates of the original grade that was included in the test were calculated.

From the results analysis, it was observed that an important difference exists (t-test, $p=0.038$) in the original grade between the children of Greece and Cyprus, while between the two genders, no important differences were noted (t-test, $p=0,458$ for boys and girls in Cyprus, t-test, $p=0,190$ for boys and girls in Greece). Despite the fact that the original score is statistically higher ($p=0,038$, t-test) in Greek children than the children in Cyprus ($26,24 \pm 5,64$), no statistical important differences were observed affecting their development age ($p=0,069$ t-test). Particularly, the development age of Greek children was $6,5 \pm 1,7$ while for the Cypriot children was $5,9 \pm 1,5$.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Τις έννοιες της επικοινωνίας, της γλώσσας και της ομιλίας πολύ συχνά ο κόσμος τις μπερδεύει ή τις θεωρεί ταυτόσημες. Αυτό συμβαίνει γιατί κάτω από φυσιολογικές συνθήκες ως μέσω επικοινωνίας χρησιμοποιούμε την προφορική γλώσσα χωρίς να αντιλαμβανόμαστε ότι όλοι χρησιμοποιούμε ποικίλους τρόπους επικοινωνίας και διάφορες γλώσσες. Φυσικά, αν και η ομιλία είναι κυρίαρχη, δεν παύει να αποτελεί μόνο ένα από τα πολλά μέσα που χρησιμοποιούμε για το σκοπό επικοινωνίας.

Ανάμεσα σε όλους τους ζωντανούς οργανισμούς παρατηρείται μια αλληλεπίδραση. Η συγκεκριμένη αλληλεπίδραση με την προϋπόθεση της ύπαρξης πομπού και δέκτη ορίζεται σαν «επικοινωνία». Η επικοινωνία πραγματοποιείται μέσω της ομιλίας και μπορεί να είναι λεκτική ή μη λεκτική. Η προφορική επικοινωνία περιλαμβάνει τον προφορικό και τον γραπτό λόγο, ενώ η μη λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει την έκφραση, την χρήση του σώματος, τις αισθήσεις, τις εκφράσεις προσώπου και ματιών και τις χειρονομίες (Μαλικιώση,1999). Τις περισσότερες φορές μας δίνει το νόημα μιας έννοιας παρά λέξης. Σύμφωνα με (Pease,A. 1991), η γλώσσα του σώματος, η κινητική και αναπνευστική συμπεριφορά αντανακλούν την ψυχολογική κατάσταση του ανθρώπου. Οι κινήσεις του ανθρώπου υποδηλώνουν πτυχές της προσωπικότητας και των συναισθημάτων του. Με λίγα λόγια επικοινωνία είναι η διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών και μεταβίβασης μηνυμάτων από ένα άτομο σε άλλο (πομπός και δέκτης), μέσων συμβόλων, ήχων, αριθμών, γραμμάτων και χειρονομιών.

Σύμφωνα με τον Πετρόφσκι (1990) «επικοινωνία είναι η πολύπλευρη διαδικασία ανάπτυξης των επαφών μεταξύ των ανθρώπων η οποία υπαγορεύεται από τις ανάγκες της κοινής δραστηριότητας». Όλες οι ανθρώπινες σχέσεις βασίζονται πάνω στο πεδίο της επικοινωνίας. Για να εξασφαλίσουμε μια ορθή επικοινωνία πρέπει να περιλαμβάνονται κάποια βασικά στοιχεία όπως εναλλαγή ρόλων, δηλαδή ο πομπός να γίνει δέκτης και το αντίστροφο, η σωστή αποκωδικοποίηση, η ανατροφοδότηση και η επανάδραση.

Η γλώσσα είναι το βασικό όργανο επικοινωνίας για τον άνθρωπο. Είναι ένα πολύπλοκο και δυναμικό σύστημα που αναπτύχθηκε στον άνθρωπο και έχει ως πρωταρχικό σκοπό να κάνει δυνατή την επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους, μετατρέποντας τα ερεθίσματα που προέρχονται από το περιβάλλον σε λεκτικά μηνύματα και στην συνέχεια έχοντας την αρθρωτική ικανότητα να εκφέρει αυτά τα μηνύματα και να τα μετατρέπει σε ομιλία.

Ο άνθρωπος χρησιμοποιεί ως μέσο επικοινωνίας κυρίως τη γλώσσα η οποία μπορεί να είναι ομιλούμενη, γραπτή, ή νοηματική. Αποτελεί μια σπουδαία υποκατηγορία επικοινωνίας, η οποία θεωρείται αποκλειστικά ανθρώπινο σύστημα επικοινωνίας, με βασικότερο της χαρακτηριστικό ότι λειτουργεί κάτω από γραμματικούς κανόνες. Όσον αφορά αυτό το θέμα θέση πήρε ο Αμερικάνος Noam Chomsky που συμπερασματικά δηλώνει ότι «η ανθρώπινη γλώσσα είναι αποκλειστικά ανθρώπινο φαινόμενο, αποκλειστικά ανθρώπινη ικανότητα και ότι αυτή η ικανότητα μας ξεχωρίζει από τα ζώα».

Οι Bloom και Lahey (1978) έχουν ορίσει τη γλώσσα ως κώδικα, με τον οποίο οι ιδέες για τον κόσμο παρουσιάζονται μέσω ενός συστήματος αυθαίρετων συμβόλων για επικοινωνία. Δηλαδή η γλώσσα αποτελεί ένα σύστημα γραπτών, ηχητικών και νοηματικών συμβόλων, που διέπεται από κανόνες και επιτρέπει στους χρήστες της να επικοινωνούν, εκφράζοντας συναισθήματα, σκέψεις και επιθυμίες.

Συχνά με τον όρο λόγο εννοούμε την προφορική χρήση της γλώσσας. Για τους γλωσσολόγους όμως ο λόγος αποτελείται από στοιχεία (φθόγγους, λέξεις, μορφήματα) και από κανόνες οι οποίοι προσδιορίζουν το συνδυασμό και τις σχέσεις αυτών των στοιχείων, ενώ ομιλία είναι η παραγωγή του λόγου μέσω των οργάνων της, δηλαδή η εκφορά των λέξεων.

1.2 Ερευνητικοί στόχοι και υποθέσεις

Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η χορήγηση του ΔΕΛ τεστ και κατά συνέπεια η σύγκριση του λεξιλογίου παιδιών σε Ελλάδα και Κύπρο προσχολικής ηλικίας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ:

Ερευνητική υπόθεση 1:

Τα παιδιά της Ελλάδα θα έχουν πιο ανεπτυγμένο το λεξιλόγιο τους σε σύγκριση με τα παιδιά της Κύπρου που μεγαλώνουν με δύο γλωσσικά πρότυπα, την μητρική γλώσσα των Κυπρίων και την Κοινή Ελληνική (εκπαιδευτική γλώσσα).

Ερευνητική Υπόθεση 2:

Το κυπριακό δείγμα θα κάνει χρήση μόνο της διαλέκτου εφόσον είναι παιδιά προσχολικής ηλικίας, πράγμα που σημαίνει πως δεν έχει διδαχθεί την κοινή Ελληνική και στον καθημερινό του λόγο χρησιμοποιεί την μητρική του γλώσσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : ΓΛΩΣΣΑ-ΟΜΙΛΙΑ-ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

2.1 Κατάκτηση της γλώσσας

Διάφορες γλωσσολογικές θεωρίες προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί τα παιδιά ακολουθούν συγκεκριμένο τρόπο κατά την περίοδο της γλωσσικής τους ανάπτυξης και πώς τελικά φτάνουν στο επίπεδο της γλώσσας των ενηλίκων. Μέχρι στιγμής δεν έχει καταφέρει καμιά θεωρία να εξηγήσει ακριβώς την ανάπτυξη των γλωσσικών συμπεριφορών για όλα τα μέρη της γλώσσας. Η αδυναμία αυτή, σύμφωνα με τους Gleitman και Wanner (1982), οφείλεται μάλλον στην αδυναμία των ειδικών να περιγράψουν ακριβώς τις διαδικασίες που απαιτούνται για την κατανόηση και την παραγωγή της γλώσσας από ενήλικες και παιδιά.

Ο Leonard Bloomfield και ο Noam Chomsky έχουν επηρεάσει με τις θεωρίες τους σημαντικά τον τομέα της γλωσσολογίας και της κατάκτησης της γλώσσας. Φαίνεται ότι και οι δύο ερευνητές συμφωνούν στο γεγονός ότι το μυστήριο εκμάθησης της γλώσσας πολύ πιθανόν να οφείλεται σε δύο λόγους όσον αφορά την χρήση της. Ο πρώτος είναι ότι η γλώσσα «υπόκειται σε κανόνες» και ο δεύτερος ότι είναι «δημιουργική» (Wanner & Gleitman, 1982).

Ο Vygotsky (1962) επίσης, δίνει πολύ μεγάλη σημασία στο ρόλο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στην εκμάθηση της γλώσσας και υποστηρίζει ότι υπάρχει μια συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ γλωσσικής και γνωστικής ανάπτυξης.

2.1.2 Προϋποθέσεις για την χρήση της γλώσσας

Η ευχέρεια στη χρήση μιας γλώσσας προϋποθέτει την άριστη γνώση και χρήση ταυτόχρονα των πιο κάτω επιμέρους στοιχείων. Σύμφωνα με τους Bloom & Lahey (1978) η γλώσσα αποτελείται από τρία επίπεδα: το περιεχόμενο (λεξιλόγιο και σημασιολογία), την μορφή και την χρήση (πραγματολογία). Το περιεχόμενο αποτελείται από το λεξιλόγιο και την σημασιολογία που μελετά την σημασία των λέξεων και των προτάσεων. Η μορφή αποτελείται από την φωνολογία (που ασχολείται με την μελέτη των φθόγγων, φωνημάτων και της προσωδίας), την

μορφολογία (που ασχολείται με τα μικρότερα τμήματα του λόγου που φέρουν νόημα, τα μορφήματα (λέξεις) και την σύνταξη).

Οι Bloom και Lahey (1978) υποστηρίζουν ότι «η σημασιολογία αναφέρεται στις σημαντικές σχέσεις μεταξύ λέξεων, ομάδων λέξεων και προτάσεων». Τέλος το πραγματολογικό επίπεδο που περιλαμβάνει τον τρόπο που χρησιμοποιείτε η γλώσσα για επικοινωνία σε συνθήκες με διαφορετικές επικοινωνιακές απαιτήσεις. Οι Pratting και Kirchner (1983) υποστηρίζουν ότι ο πραγματολογισμός (pragmatics) αποτελεί το υπόβαθρο για να κατανοήσει κάποιος τη σύνταξη και τη σημασιολογία. Από δω απορρέει το συμπέρασμα ότι η γλώσσα μαθαίνεται μέσα από επικοινωνία και για τον σκοπό της επικοινωνίας.

2.1.3 Φυσιολογικά στάδια ανάπτυξης της ομιλίας

Παρά το γεγονός ότι η γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, δεν παύει η διαμόρφωση της γλώσσας να αποτελεί ένα προσωπικό γεγονός. Το μέγεθος της λεκτικής επικοινωνίας μεταξύ του κάθε παιδιού και άλλων προσώπων επηρεάζει σε αυτή την κατεύθυνση είτε γίνεται μεταξύ παιδιού και ενηλίκων είτε μεταξύ παιδιού και συνομήλικων παιδιών (Clark, 1992)

Η ανάπτυξη της ομιλίας αρχίζει από τη μέρα της γέννησης του παιδιού και διακρίνεται σε δύο στάδια, το προλεκτικό (από τη γέννηση έως και την παραγωγή πρώτων λέξεων, που περιλαμβάνει την αντίληψη των φθόγγων και την παραγωγή τους) και το λεκτικό (από την παραγωγή των πρώτων λέξεων έως τα έξι πρώτα έτη).

Παρακάτω εμφανίζεται πως πρέπει να είναι το λεξιλόγιο ενός παιδιού στην αντίστοιχη ηλικία του. (Mary D. Sheridan, Δρ Μαρία Καμπανάρου,)

Όταν το παιδάκι βρίσκεται σε ηλικία 3-4 ετών θα πρέπει να:

- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 800 έως 1500 λέξεις ή και περισσότερες.
- Έχει ένα παθητικό λεξιλόγιο (αντιλαμβάνεται) 1200 έως 2000 λέξεις.
- Καταφέρνει και παράγει το 50% των συμφώνων και συμφωνικών συμπλεγμάτων.
- Ο λόγος του είναι κατά 80% κατανοητός από τρίτους.

- Βελτιώνονται οι γραμματικές προτάσεις , αν και συνεχίζει να κάνει κάποια λάθη.
- Μπορεί να τοποθετήσει 2 γεγονότα σε σωστή χρονολογική σειρά.
- Εμπλέκεται σε μεγάλης διάρκειας διάλογο.
- Αντιλαμβάνεται τη λειτουργία αντικειμένων.
- Αντιλαμβάνεται αντίθετες έννοιες (π.χ. μικρό, μεγάλο, μέσα, έξω).
- Εκτελεί σύνθετες εντολές.
- Ρωτάει και απατάει σε ερωτήσεις «Ποιος» «Τι» «Που».
- Κάνει συχνά ερωτήσεις και απαιτεί λεπτομερείς απαντήσεις.
- Κάνει προτάσεις 4 – 5 λέξεων.
- Αναγνωρίζει αντικείμενα από το όνομά τους.
- Αντιλαμβάνεται το παρελθόν και το μέλλον.
- Χρησιμοποιεί το λόγο για να εκφράσει συναίσθημα.

Όταν φθάσει σε ηλικία 4-5 ετών θα πρέπει να:

- Αναγνωρίζει 1 έως 3 χρώματα.
- Κατανοεί τις έννοιες του χώρου.
- Έχει ένα εκφραστικό λεξιλόγιο 900 έως 2000 λέξεων.
- Έχει ένα παθητικό λεξιλόγιο (αντιλαμβάνεται) 2800 λέξεων.
- Κάνει σωστή χρήση γραμματικών και συντακτικών κανόνων.
- Χρησιμοποιεί προτάσεις 4 έως 8 λέξεων.
- Απαντάει σε πολύπλοκες ερωτήσεις.
- Απαντάει σε ερωτήσεις για την λειτουργικότητα των αντικειμένων.
- Δίνει προσοχή σε μία ιστορία και ανταποκρίνεται σε απλές ερωτήσεις που την αφορούν.
- Μιλάει για τις εμπειρίες του στο σχολείο.
- Παράγει σύμφωνα με ακρίβεια 90%.

Σε ηλικία 5-6 ετών θα πρέπει να:

- Κατονομάζει 6 βασικά χρώματα.
- Αντιλαμβάνεται 13.000 λέξεις.
- Κατονομάζει διαδοχικά τις μέρες της εβδομάδας.
- Χρησιμοποιεί κατάλληλα τους ρηματικούς χρόνους.
- Ανταλλάσσει πληροφορίες και υποβάλλει ερωτήσεις.
- Αναμεταδίδει μια ιστορία με λεπτομέρειες.
- Τραγουδά ολόκληρα τραγούδια.
- Παράγει τα σύμφωνα με 100% ακρίβεια και τα συμφωνικά συμπλέγματα με 90% ακρίβεια.
- Μετράει μηχανικά μέχρι το 30.

2.2 Ανάπτυξη του λεξιλογίου

Το λεξιλόγιο δηλώνει το πλήθος των λέξεων που χειρίζεται ο ομιλητής για να εκφραστεί, να κατανοήσει και να δομήσει τη σκέψη του, με προϋπόθεση ότι ο ίδιος γνωρίζει τις έννοιες των λέξεων αυτών. Το παιδί αρχίζει να παράγει λέξεις στην ηλικία του ενός έτους και η διαδικασία κατάκτησης του λεξιλογίου γίνεται σε δύο φάσεις όπου το παιδί: α) αναγνωρίζει τους γλωσσικούς ήχους ως λέξεις, β) αποθηκεύει τη φωνολογική μορφή της λέξης με τις λεξικές της ιδιότητες (λεξική κατηγορία, σημασία, σύνταξη) στο νοητικό λεξικό (Guasti 2002).

Από μελέτη της Guasti 2002, για την ανάπτυξη του λεξιλογίου, «η έκρηξη του λεξιλογίου», δηλαδή η περίοδος όπου υπάρχει ραγδαία ανάπτυξη κατανόησης και παραγωγής νέων λέξεων, συμβαίνει συνήθως στην ηλικία των δύο ετών, χωρίς να αποκλείεται νωρίτερα (18-20 μηνών) ή αργότερα (2,5 ετών) και είναι φαινόμενο που παρατηρείται σε όλα τα παιδιά με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη. Μέχρι την ηλικία των έξι ετών το παιδί μαθαίνει πέντε με εννέα νέες λέξεις την ημέρα και στην ηλικία των έξι ετών το λεξιλόγιο του κυμαίνεται μεταξύ 8000 έως 14000 λέξεις.

Η αύξηση του αριθμού των λέξεων στο λεξιλόγιο ενός ομιλητή, συμβαδίζει και εξαρτάται από την ανάπτυξη του λόγου και των γλωσσικών ικανοτήτων. Ο

εμπλουτισμός του λεξιλογίου είναι αποτέλεσμα της μάθησης του ίδιου του ανθρώπου καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του ξεκινώντας από το σχολικό περιβάλλον, συνεχίζοντας στην διάρκεια των ακαδημαϊκών σπουδών του και δεν σταματά εκεί. Το σχολείο εισάγει το παιδί πολύ συχνά σε ένα κόσμο άγνωστων λέξεων και όσο προχωρούν τα χρόνια εκπαίδευσης σε πιο σύνθετες έννοιες. Το παιδί οφείλει να ενσωματώνει αυτές τις λέξεις στο λεξιλόγιό του, και να τις χειρίζεται σημασιολογικά και συντακτικά ορθά για την διατύπωση των ιδεών του.

Η εξέλιξη του λόγου και της ομιλίας είναι προϊόν αυθόρμητων διαδικασιών αλλά και της εκπαίδευσης. Το παιδί σε μικρή ηλικία μαθαίνει και διευρύνει το λεξιλόγιό του, κυρίως μέσω του περιβάλλοντος του. Οι γονείς συμβάλουν στον εμπλουτισμό αυτό με απλές καθημερινές πράξεις, όπως όταν παίζουν με τα παιδιά τους ή όταν τους διαβάζουν παραμύθια. Δηλαδή κατά την προσχολική ηλικία το παιδί αντιμετωπίζει τη γλώσσα ως εργαλείο για τη μετάδοση μηνυμάτων και την επικοινωνία με το περιβάλλον του.

2.2.1 Το λεξιλόγιο και η ανάπτυξη του από την προσχολική έως την σχολική ηλικία

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας δεν ολοκληρώνεται στο σχολείο, αλλά είναι μια διαδικασία που διαρκεί σε όλη του τη ζωή (Μητακίδου και Τρέσσου, 2002). Το παιδί με την είσοδο του στο σχολείο δεν πηγαίνει άφωνο ή άγλωσσο (Φραγκουδάκη, 1987), αλλά έχει ήδη διαμορφώσει τη γλωσσική του ικανότητα με την βοήθεια του περιβάλλοντος του. Σύμφωνα με τον Slobin 1992, μέχρι την ηλικία των πέντε ετών κάθε παιδί έχει κατακτήσει το σύνθετο σύστημα της προφορικής μητρικής του γλώσσας με μια παγκοσμίως κοινή διαδικασία.

Με την είσοδό του στο σχολείο καλείται να αποκρυπτογραφήσει την εσωτερική υπόσταση της γλώσσας, και να κατακτήσει την γνώση χρησιμοποιώντας το λόγο. Έτσι διευρύνει το σύστημα της προφορικής μητρικής γλώσσας με τη διδασκαλία της φωνολογίας, του λεξιλογίου, της γραμματικής, του συντακτικού και της σημασιολογίας. Με την ένταξη του και διδασκόμενο την ανάγνωση, τον γραπτό λόγο και την γραφή διευρύνει τις γλωσσικές του ικανότητες. Οι ορθογραφικοί, γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες που πρέπει να τηρούνται στον γραπτό λόγο, βοηθούν στην

εξέλιξη του προφορικού λόγου ως μέσο έκφρασης και δόμησης της σκέψης των παιδιών. Η εκμάθηση του γραπτού λόγου είναι ο κύριος στόχος των πρώτων τάξεων του δημοτικού. Η απόκτηση των ικανοτήτων της ανάγνωσης και της κατανόησης ενός κειμένου αλλά και της γραφής είναι οι προϋποθέσεις για την χρήση του γραπτού λόγου. Είναι γεγονός ότι από το επίπεδο του προφορικού λόγου εξαρτάται και το επίπεδο των ικανοτήτων που αφορούν τον γραπτό λόγο.

Τέλος μέρος της δουλειάς του σχολείου είναι να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν την ικανότητα να ελέγχουν τις ποικίλες διαφοροποιημένες μορφές της γλώσσας που χρησιμοποιούνται στην κοινωνία. Για να το πετύχει αυτό, πρέπει να απευθύνεται και να λαμβάνει υπόψη του τόσο τα παιδιά που έρχονται στο σχολείο με «περιορισμένο» γλωσσικό κώδικα όσο και εκείνα που κατέχουν και χειρίζονται έναν «επεξεργασμένο» γλωσσικό κώδικα.

2.2.2 Επεξεργασμένος και μη επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας

Είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι στα διαφορετικά επίπεδα της κοινωνικής τάξης δίνεται διαφορετική έμφαση στο λόγο που χρησιμοποιείται όσον αφορά την επικοινωνία, που έχει σαν αποτέλεσμα να δημιουργούνται διαφορετικές μορφές στην χρήση της γλώσσας. Έτσι εμφανίζονται δύο κύρια είδη γλωσσικών κωδικών, «ο επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας» (elaborated code), ο οποίος αντιστοιχεί στα ανώτερα μορφωτικό-οικονομικά στρώματα και «ο μη επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας» (restricted code), ο οποίος αναφέρεται στα κατώτερα μορφωτικό-οικονομικά στρώματα. Η έννοια του γλωσσικού κώδικα προϋποθέτει δύο βασικές παραμέτρους, το λεξιλόγιο και τις συντακτικές δομές.

Σύμφωνα με τον Bernstein (1964), ο οποίος είναι εκπρόσωπος αυτής της μελέτης, με τον όρο «επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας» θεωρείται ο γλωσσικός κώδικας στον οποίο διαφαίνονται πολλαπλές συντακτικές δομές και παρουσιάζει ένα ευρύ λεξιλόγιο με σωστή συντακτική δομή. Ο ομιλητής του κώδικα αυτού χρησιμοποιεί σαφή και πλούσιο λόγο, με επίθετα, επιρρήματα και προθέσεις που έχουν συντακτική πληρότητα. Ο λόγος του είναι σε θέση να εκφράσει μια αφηρημένη σκέψη και προσωπικά συναισθήματα. Η απόκτηση του επεξεργασμένου κώδικα είναι συνήθως αποτέλεσμα μακρόχρονης συστηματικής μάθησης.

Σε αντίθεση με τον «μη επεξεργασμένο γλωσσικό κώδικα» στον οποίο παρατηρούνται απλές συντακτικές δομές και περιορισμένο λεξιλόγιο. Ο λόγος του συγκεκριμένου ομιλητή, μπορεί να έχει αναπτυχθεί χωρίς συστηματική μάθηση. Εμφανίζεται συνήθως με επιτακτικό ύφος, είναι σύντομος, γραμματικά απλός και συντακτικά φτωχός. Επίσης χρησιμοποιεί συχνά συνδετικές λέξεις, ελάχιστες φορές επιρρήματα και επίθετα και σπάνια αόριστες αντωνυμίες. Ο συγκεκριμένος λόγος δεν βοηθά στην έκφραση συναισθηματικών καταστάσεων και ως συνήθως χρησιμοποιείται για την κατονομασία συγκεκριμένων αντικειμένων και ενεργειών.

Ο «επεξεργασμένος» και «μη επεξεργασμένος» γλωσσικός κώδικας, βασίζεται στην διαφορά έκφρασης της ομιλίας ανάμεσα στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα στα οποία ο λόγος είναι πιο εκλεπτυσμένος και παρουσιάζεται με πιο πλούσιο λεξιλόγιο, σε σύγκριση με τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Η διάκριση αυτή δείχνει τις διαφορές κοινωνικών αναγκών και αντιλήψεων ανάμεσα στα δυο στρώματα. Ο «επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας» χρησιμοποιείται κυρίως από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, και συνδέεται με το επίπεδο της εκπαίδευσης, το επάγγελμα και την οικονομική κατάσταση των γονέων, ενώ ο «μη επεξεργασμένος γλωσσικός κώδικας» χρησιμοποιείται από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα.

Σύμφωνα με τον Bernstein είναι προφανές ότι η αντίληψη του παιδιού για τον κόσμο δομείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που δομείται και η γλώσσα που χρησιμοποιεί το περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνει. Άρα είναι αναμενόμενο ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν χρησιμοποιώντας περιορισμένο γλωσσικό κώδικα, είναι πιθανόν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στο σχολικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα την χαμηλή σχολική επίδοση εφόσον το σχολείο χρησιμοποιεί επεξεργασμένο γλωσσικό κώδικα.

Όταν το λεξιλόγιο ενός παιδιού περιλαμβάνει λέξεις ενός συγκεκριμένου μοτίβου της γλώσσας τότε το παιδί θεωρείται ότι διαθέτει ένα «ευρύ» λεξιλόγιο. Σε αντίθεση με το λεξιλόγιο ενός παιδιού στο οποίο περιλαμβάνεται μέρος του μοτίβου αυτού και στον λόγο του χρησιμοποιεί διαλεκτικά στοιχεία και λέξεις που αφορούν κατηγορίες (π.χ. καλλιέργεια φυτών, βοσκή ζώων) δεν θεωρείται ότι κατέχει ευρύ λεξιλόγιο γιατί απουσιάζουν λέξεις που χρησιμοποιούνται στην γλωσσική ποικιλία του σχολείου αλλά και εκτός αυτού.

2.3 Η Κυπριακή Διάλεκτος και εκπαίδευση

2.3.1 Κυπριακή Διάλεκτος και τα χαρακτηριστικά της

Η Κυπριακή διάλεκτος ή αλλιώς και Κυπριακή Ελληνική, είναι η διάλεκτος της Ελληνικής γλώσσας που χρησιμοποιείται στην Κύπρο. Συγκαταλέγεται στα νότια ιδιώματα της ελληνικής γλώσσας, καθώς διατηρεί αμετάβλητα τα φωνήεντα των άτονων συλλαβών και ανήκει στη λεγόμενη νησιωτική ζώνη του «ίντα», αντί της αντωνυμίας «τι» στην εισαγωγή ερωτηματικών προτάσεων όπως και η Κρητική διάλεκτος, καθώς και τα ιδιώματα των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου.

Μεγάλη επίδραση παρατηρείται από την Κοινή Ελληνική στη διάλεκτο, ιδιαίτερα στο λεξιλογικό επίπεδο. Στην Κύπρο στον καθημερινό λόγο των Κυπρίων χρησιμοποιείται η διάλεκτος, σχεδόν ποτέ όμως δεν χρησιμοποιείται ως επίσημος γραπτός λόγος. Η χρήση της Κοινής Ελληνικής περιορίζεται σε ορισμένα μόνο περιβάλλοντα όπως για παράδειγμα σε διάφορες εκδηλώσεις, στην τηλεόραση και στο σχολείο. Ο λόγος του καθηγητή, ακόμη και στο μάθημα των Νέων Ελληνικών είναι γεμάτος διαλεκτικά στοιχεία. Η Κυπριακή είναι η μητρική γλώσσα της πλειοψηφίας των παιδιών μέχρι και το νηπιαγωγείο. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έρχονται σε επαφή με την Ελληνική γλώσσα κυρίως όταν εισέλθουν στο δημοτικό σχολείο, ή ακόμη νωρίτερα τα παιδιά αστικών περιοχών και ειδικότερα στην πρωτεύουσα της Κύπρου, Λευκωσία.

Γενικά η Κυπριακή εμφανίζει αρκετές τοπικές παραλλαγές. Ορισμένα ωστόσο από τα κύρια χαρακτηριστικά της έχουν ως εξής:

A) Φωνολογικά χαρακτηριστικά

- Το /c/ μπροστά από υψηλό φωνήεν /ε/ και /ι/ γίνεται /dʒ/ ή /tj/. π.χ. [c'eri] – [dʒe'ri] ή [tje'r'i].
- Τα άγηχα στιγμιαία παράγονται και σαν δασέα (/ππ/, /ττ/,/κκ/) π.χ. [k'okino] – [k'otino]
- Στην μεσαία θέση της λέξης τα εξακολουθητικά /χ/,/ð/,/γ/ εκπίπτουν π.χ. ['liyo] – [lio], [roð'a] – [ro'a], [laγ'os] – [la'os]

- Διατήρηση της προφοράς των διπλών συμφώνων (εκτός από το -ρρ-), αλλά και υστερογενής διπλασιασμός απλών συμφώνων π.χ. [άλ-λος, άμ-μος, βράσ-σω, αλ-λάσ-σω – σήμ-μερα, ποτ-τέ, πίν-νω, γκρεμ-μός].
- Διατήρηση του τελικού -ν των ονομάτων (κυρίως) και των ρημάτων. π.χ. [χαρτί^ν, τραπέζι^ν, βουνό^ν]
- Αφομοίωση του έρρινου με τους άηχους κλειστούς φθόγγους, με αποτέλεσμα τον σχηματισμό νέων διπλών συμφώνων π.χ. [αθ-θός - ανθός, νύφ-φη - νύμφη, συχ-χωρώ – συγχωρώ] Το φαινόμενο λειτουργεί επίσης μεταξύ λέξεων π.χ. [εδ δακ-κάν-νει - «δεν δαγκώνει», εθ θέλω «δεν θέλω»]
- Σίγηση των ηχηρών συμφώνων /β/, /γ/, /δ/ και συχνή συγχώνευση των φωνηέντων ή έκκρουση του ασθενέστερου π.χ. [φοούμαι - «φοβούμαι», μαειρεύκω - «μαγειρεύω», γάρος – «γάδαρος»]

B) Μορφοσυντακτικά χαρακτηριστικά

- Μεγάλος αριθμός ρημάτων με κατάληξη /-ίσκω/ π.χ. [μειν-ίσκω – «μένω», κρουανίσκω: ψύχομαι]
- Χρήση της άρνησης με το μόριο /εν/ αντί /δεν ή μη/ π.χ. ['εν τζαι είδα τον – «δεν τον είδα»].
- Οι αντωνυμίες /εγίω/ ή /εγιώνη/ αντί του /εγώ/, και /εσού/ αντί /εσύ/.
- Οι τριτοπρόσωπες ρηματικές καταλήξεις πληθυντικού /ούσι/.π.χ. [λαλούσιν – λαλούν- λέγουν] και /-ασι/ π.χ. [ευρεθήκασι].
- Χρήση τού περιφραστικού δείκτη /εν να/, αντί του «θέλω να» π.χ. [εν να κλαίω – εν να κλάψω.]
- Επίταξη του εγκλιτικού μετά το ρήμα, όπως συμβαίνει και με άλλα νησιωτικά ιδιώματα π.χ. [έδοξέν μου «μου φάνηκε»], [έωκέν μας «μας έδωσε»], [λαλεί του «του λέει»].

Γ) Λεξιλογικά χαρακτηριστικά

Λόγω του ότι η Κύπρος κατακτήθηκε από πολλούς λαούς απέκτησε διάφορα χαρακτηριστικά όσον αφορά το διαλεκτικό κομμάτι. Η Κύπρος αρχικά κατακτήθηκε από τους Σταυροφόρους και βρισκόταν υπό τη Γαλλική δυναστεία και μετέπειτα από τους Άγγλους και τους Τούρκους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η Κυπριακή

διάλεκτος που μιλούν οι Κύπριοι στο Λονδίνο, η οποία έχει ενσωματώσει δάνεια που δεν συμφωνούν με τη γλώσσα των κατοίκων του νησιού (Zarpetea 1996)

Μερικά παραδείγματα είναι τα εξής :

- Από τα ιταλικά: [το φκίορον] – «λουλούδι», [φουντάνα] «βρύση».
- Από τα τουρκικά: [ισάφιν] – «έλεος», [ολάν] – «μωρέ».
- Από τα γαλλικά: [τσαέρα] – «καρέκλα» [κουμανταρία] είναι είδος κρασιού, [βλαντζίν] – «συκώτι».
- Από τα αγγλικά: ο σέντερ (sender): ο αποστολέας ταχυδρομικού αντικειμένου.

2.3.2 Εκπαίδευση

Παρόλα αυτά η ελληνική είναι η γλώσσα διδασκαλίας στη δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αν εξαιρέσουμε διάφορες αποκλίσεις που κατά καιρούς υπάρχουν, εμπλεκόμενες με πολιτικές τοποθετήσεις, τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ελλάδας και της Κύπρου παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες (Persianis & Ρολυνίου 1992). Πολλά από τα σχολικά βιβλία της Α/βθμια και Β/βθμια εκπαίδευσης της Κύπρου προσφέρονται από το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας (αυτό συνεπάγεται ότι τα περιεχόμενα διδασκαλίας είναι τα ίδια), ενώ οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που συχνά μεταβάλλονται στην Ελλάδα υιοθετούνται και στην Κύπρο. Η διαμάχη ανάμεσα σε δημοτική και καθαρεύουσα δεν απασχόλησε την Κυπριακή κοινωνία όσο έντονα απασχόλησε την Ελληνική. Ωστόσο, όσο η καθαρεύουσα ήταν γλώσσα της εκπαίδευσης στην Ελλάδα ήταν, τουλάχιστον επισήμως, και γλώσσα διδασκαλίας στην Κύπρο. Το ίδιο συνέβη κι όταν η δημοτική ορίστηκε ως γλώσσα της εκπαίδευσης στην Ελλάδα, (δηλαδή άρχισε να χρησιμοποιείται και να διδάσκεται και στα σχολεία της Κύπρου).

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση όμως, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, χρησιμοποιούνται βιβλία που εκδίδονται από το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων. Η συγγραφή εγχώριων γλωσσικών εγχειριδίων εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια να διαφοροποιηθεί η Κυπριακή εκπαίδευση από την Ελληνική και να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες της διαλεκτικής κοινωνίας εν γένει.

Η νεοελληνική κοινή είναι η γλώσσα την οποία το σχολείο καλείται να διδάξει στους νεαρούς μαθητές. Η χρήση της κυπριακής αποθαρρύνεται και στιγματίζεται.

Στην πραγματικότητα όμως η παρουσία της κυπριακής παρουσιάζεται έντονα. Όχι μόνο επειδή πρόκειται για τη φυσική ποικιλία που οι μαθητές φέρνουν μαζί τους στο σχολείο και την οποία συνεχίζουν να χρησιμοποιούν καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής, αλλά και γιατί οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί είναι διαλεκτόφωνοι. Επομένως παρεμβάλλουν, πολλές φορές ασυνείδητα, διαλεκτικά στοιχεία κατά τη διαδικασία μάθησης ανατροφοδοτώντας έτσι και ενισχύοντας τις διαλεκτικές πρακτικές των μαθητών τους.

Το ερώτημα αν η χρήση της διαλέκτου δυσχεραίνει την κατάκτηση της ΚΝΕ ή τη γνωστική διαδικασία, δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς. Σε έρευνα που έγινε από τον (Μπασλή το 1986) σε ομάδα Κυπρίων μαθητών που φοιτούσαν σε Αθηναϊκό σχολείο επισημαίνεται ότι η χρήση της διαλέκτου φαίνεται να δυσχεραίνει τη γενική επίδοσή τους στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

Παράλληλα, σε έρευνες, που έχουν γίνει στον τομέα της διδασκαλίας της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην Κύπρο (Παύλου & Χριστοδούλου 1996· Παύλου & Χριστοδούλου 1997), οι εκπαιδευτικοί εκτιμούν ότι η επαφή των ξένων σπουδαστών με την κυπριακή, επιβραδύνει την εκμάθηση της ΚΝΕ, χωρίς παρόλα αυτά, να παρεμποδίζει την επίτευξη του τελικού στόχου.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι τα διαλεκτικά παιδιά έχουν χαμηλότερες επιδόσεις στο σχολείο σε σχέση με τα παιδιά που μιλούν την κοινή ελληνική γλώσσα. Φαίνεται πως η μεταβλητή που παίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή τη σχέση είναι η γλώσσα. Η διάλεκτος που χρησιμοποιούν τα διαλεκτικά παιδιά, βρίσκεται σε ασυμφωνία με τη γλώσσα του σχολείου που είναι η κοινή. Επομένως, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι τα διαλεκτικά παιδιά χρησιμοποιούν στο σχολείο τον «περιορισμένο» γλωσσικό κώδικα όπως έχουμε ήδη αναφέρει (κεφ. 2.2.2).

Ο Μοσχονάς (1996) υποστηρίζει πως υπάρχει μια γλωσσική διμορφία (diglossia) μεταξύ της κυπριακής διαλέκτου και της ΚΝΕ, διότι η δεύτερη είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και της εκπαίδευσης και χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο. Σε σύγκριση με τη διάλεκτο που είναι απλά μια προφορική ποικιλία που ενσωματώνει στα αστικά κυρίως κέντρα (Λευκωσία) μια «Κυπριακή Κοινή» που διαφέρει από τα τοπικά ιδιώματα.

Στην Κύπρο παρατηρείται ένα γλωσσικό φαινόμενο, γνωστό ως ιστορική διγλωσσία, για το οποίο υπάρχει φόρτιση στην ελληνική γλωσσολογική ορολογία και που οι περισσότεροι σχολιαστές αρνούνται την ύπαρξή του αν και αναγνωρίζουν

όλα τα χαρακτηριστικά του. Συγκεκριμένα υπάρχουν αρθογράφοι που υποστηρίζουν πως η κυπριακή διάλεκτος σε σχέση με την ΚΝΕ είναι ανάλογη με αυτή που παρουσιάζει η κοινή ελληνική με άλλες ελληνικές διαλέκτους. Δηλαδή αρνούνται την ιστορική διγλωσσία (όρος με τον οποίο η Φραγκουδάκη 1993) αποδίδει τον όρο diglossia του (Charles Ferguson) για λόγους ιδεολογικούς και συναισθηματικούς. Για κάποιους ο όρος διγλωσσία παραπέμπει σε διαφορετική γλώσσα και συνεπώς σε διαφορετική εθνικότητα, ενώ άλλοι δείχνουν ενοχλημένοι με τους όρους του Ferguson για τις δυο ποικιλίες που χρησιμοποιούνται στην ιστορική διγλωσσία. Και στις δύο περιπτώσεις η άρνηση του φαινομένου οδηγεί στην παραγνώριση των παρεκκλίσεων της κυπριακής διαλέκτου από την κοινή Νεοελληνική κι έτσι στη συνεχή εμπέδωσή τους στο σύστημα των Κύπριων ομιλητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

3.1 Πρόσφατες εργασίες και ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη χορήγηση δοκιμασίας εκφραστικού λεξιλογίου παιδιών προσχολικής ηλικίας σε Ελλάδα και Κύπρο, με κύριο σκοπό τη σύγκριση του λεξιλογίου παιδιών σε Ελλάδα και Κύπρο εφόσον τα δεύτερα μεγαλώνουν με δύο γλωσσικά πρότυπα, την μητρική γλώσσα των Κυπρίων και την κοινή Νεοελληνική (εκπαιδευτική γλώσσα).

Όπως ήδη ξέρουμε το να ονομάζεις μια εικόνα, θεωρείται ένα εξαιρετικά περίπλοκο γλωσσικό έργο, αλλά παράλληλα κάτι που τα παιδιά σε νεαρή ηλικία, είναι πολύ έμπειρα για να το εκτελέσουν. Η κατονομασία, δηλαδή η απόδοση ονόματος σε έννοιες θεωρείται εγγενές χαρακτηριστικό μόνο του ανθρώπινου είδους. Όταν πρόκειται να κατονομάσεις μια εικόνα πρέπει να υπάρχει μια ενεργοποίηση της έννοιας που να ανταποκρίνεται σε αυτήν (ενεργοποιείται μέσω των μηχανισμών επεξεργασίας της εικόνας). Η σημασιολογική αναπαράσταση του συγκεκριμένου λεξιλογικού όρου χαρτογραφείτε στην αντίστοιχη αποθηκευμένη αναπαράσταση του ήχου της συγκεκριμένης λέξης, στο λεξικό φωνολογικής εξόδου.

Σε γενικές γραμμές η σχέση μεταξύ ήχου και έννοιας είναι αυθαίρετη. Συνολικά, τα τρία είδη των αναπαραστάσεων που εμφανίζονται να παίζουν ρόλο στην λεξική κατονομασία είναι οι σημασιολογικές, φωνολογικές και λεξιλογικές. Σημασιολογικές αναπαραστάσεις αναφέρονται στην έννοια ή αναφέρονται στην λέξη (π.χ. η ενέργεια που γίνεται με το ψαλίδι), φωνολογικές αναπαραστάσεις απευθύνονται σε μεμονωμένους ήχους, (π.χ. « /k/ /o/ /v/ /o/») και λεξικές αναπαραστάσεις αναφέρονται σε ολόκληρη την λέξη(π.χ. /kono/)

Δηλαδή για τον σκοπό της κατονομασίας πρέπει να γίνει ανάκληση της συγκεκριμένης λέξης. Αν το υποκείμενο δεν έχει την συγκεκριμένη λέξη αποθηκευμένη τότε δεν θα μπορέσει να γίνει η ανάκληση, οπότε δεν έχει πλούσιο λεξιλόγιο.

Μερικά σταθμισμένα τεστ και διαγνωστικά εργαλεία που ελέγχουν το λεξιλόγιο μέσω της κατονομασίας είναι:

1) Σύμφωνα με έρευνα των Ιωάννη Βογινδροούκας, Ισμήνη Τσαμουρτζή, Βάγια Παπαγεωργίου για την διερεύνηση των διαταραχών λόγου, το ρυθμό της ομιλίας (τραυλισμό) και την ανάπτυξη του λεξιλογίου σε 300 παιδιά προσχολικής ηλικίας που φοιτούν σε διαφορετικά νηπιαγωγεία της Θεσσαλονίκης και χρησιμοποιώντας (για τη συλλογή δεδομένων του λεξιλογίου) το Word Finding Vocabulary Test (Renfrew 1995) βρέθηκε χαμηλό λεξιλόγιο στο 10%. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των αναπτυξιακών προβλημάτων του προφορικού λόγου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, με στόχο τη συλλογή στοιχείων για την συχνότητα τους.

Οι μετρήσεις λεξιλογίου πραγματοποιήθηκαν ανά ηλικιακή ομάδα και συγκρίθηκαν με αυτές του βρετανικού δείγματος στάθμισης. Ο μέσος όρος λεξιλογίου για όλο το δείγμα της Ελληνικής ήταν 29 και κυμαίνεται από 22 ως 36 ενώ για την αντίστοιχη ηλικιακή ομάδα της δοκιμασίας του βρετανικού δείγματος, η μέση επίδοση ήταν 32 και κυμαίνεται από 27 ως 36 (στοιχεία από το βρετανικό δείγμα στάθμισης). Σύμφωνα με το βρετανικό δείγμα, για τα Ελληνόπουλα αυτό αντιστοιχεί ηλικιακά σε παιδιά 4,0 ως 6,7 ετών. Κάτι τέτοιο δε δηλώνει αναπτυξιακή διαταραχή εφόσον η απόκλιση δεν ξεπερνά τα δύο έτη από τη χρονολογική ηλικία των παιδιών και αφού η μέση τιμή της βρετανικής στάθμισης στο ηλικιακό εύρος του δείγματος απέχει λιγότερο από μια τυπική απόκλιση από τη μέση τιμή των μετρήσεις. Ωστόσο στην έρευνα εντοπίστηκαν 31 παιδιά (10%), 16 κορίτσια και 15 αγόρια, που η βαθμολογία τους στη δοκιμασία του λεξιλογίου ήταν πάνω από 2 τυπικές αποκλίσεις από το αναμενόμενο μέσο όρο της ηλικία τους στο βρετανικό δείγμα.

Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι η μέση επίδοση στο λεξιλόγιο των αγοριών του δείγματος (30) ήταν υψηλότερη από αυτή των κοριτσιών (27) και η διαφορά αυτή μεταξύ των δύο φύλων ήταν στατιστικά σημαντική ($F(1,297)=7,27$, $p=0,007$, σε μονομεταβλητή ανάλυση διακύμανσης με την ηλικία ως συμμεταβλητή επειδή τα αγόρια είχαν μεγαλύτερο μέσο όρο ηλικίας από τα κορίτσια), σε αντίθεση με το βρετανικό δείγμα όπου η επίδοση των κοριτσιών (34) ήταν υψηλότερη από αυτή των αγοριών (32).

Τα ευρήματα της έρευνας όσο αναφορά τη δοκιμασία λεξιλογίου έδειξαν ότι υπάρχει κάποια μικρή διαφορά σχετικά με την απόδοση των ελληνόπουλων και του αγγλόφωνου δείγματος στάθμισης του τεστ. Παρόλο που η διαφορά δεν είναι

στατιστικά σημαντική αυτό θα μπορούσε να οφείλεται σε πολιτισμικά στοιχεία ή/και στο μικρό μέγεθος του δείγματος της παρούσας έρευνας.

Το εύρημα σχετικά με την επίδραση του φύλου στην ανάπτυξη του λεξιλογίου δεν είναι συμβατό με πρόσφατα ευρήματα ερευνών οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με παλαιότερες βιολογικές θεωρίες για διαφορετικό προφίλ ανάπτυξης αγοριών και κοριτσιών εξαιτίας ορμονικών διαφορών (Bishop 1999).

2) Το Αθηνά Τεστ Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης:

Το Αθηνά τεστ κατασκευάστηκε και σταθμίστηκε στην Ελλάδα, στο Ψυχομετρικό εργαστήριο του Τομέα Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών από τους Παρασκευόπουλο, Καλαντζή-Αζίζι και Γιαννίτσα (1999). Χορηγείται υπό την μορφή παιχνιδιού σε παιδιά από 5 έως και 9 ετών και σε ορισμένες περιπτώσεις νοητικής στέρξης έως και 14 ετών. Αποτελείται από δεκατέσσερις δοκιμασίες σε μορφή αναπτυξιακών ψυχομετρικών κλιμάκων. «Οι κλίμακες αυτές αξιολογούν πλευρές της ανάπτυξης του παιδιού που θεωρούνται κρίσιμες για τη σχολική μάθηση και προσαρμογή» (Παρασκευόπουλος & συν., 1999). Οι δεκατέσσερις κλίμακες του Αθηνά Τεστ με τη σειρά που χορηγούνται στο παιδί κατά τομείς ανάπτυξης είναι οι εξής:

- όσον αφορά την Νοητική ικανότητα (γλωσσικές αναλογίες, αντιγραφή σχημάτων και λεξιλόγιο)
- όσον αφορά την μνήμη ακολουθιών (μνήμη αριθμών και κοινές ακολουθίες, μνήμη εικόνων και σχημάτων)
- όσον αφορά την Ολοκλήρωση ελλειπών παραστάσεων (ολοκλήρωση προτάσεων και λέξεων)
- όσον αφορά την γραφο-φωνολογική ενημερότητα (διάκριση γραφημάτων, φθόγγων και σύνθεση φθόγγων) την νευρο-ψυχολογική ωριμότητα (οπτικό-κινητικός συντονισμός, αντίληψη δεξιού-αριστερού και πλευρίωση)

Μετά την διαδικασία χορήγησης του και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων οι ειδικοί (ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί, λογοθεραπευτές, ειδικοί παιδαγωγοί, παιδοψυχίατροι) καταλήγουν στο θεραπευτικό πρόγραμμα του παιδιού και ποια είναι η καταλληλότερη μέθοδος διδασκαλίας που πρέπει να του εφαρμόσουν. Σύμφωνα με τον (Παρασκευόπουλος,1999) «το Αθηνά Τεστ δίνει μια αναλυτική εικόνα της παρούσας κατάστασης του παιδιού σε κύριους τομείς της ανάπτυξης και εντοπίζει συγκεκριμένες περιοχές που είναι ελλειμματικές και χρήζουν ιδιαίτερης θεραπευτικής παρέμβασης»

3) Όπως είναι ήδη γνωστό οι περισσότεροι αφασικοί αντιμετωπίζουν πρόβλημα με την εκφορά του λόγου και αντιμετωπίζουν και προβλήματα όσον αφορά την κατονομασία της λέξης. Πρέπει να αναφερθεί ότι «αφασία αναφέρεται στη διαταραχή κάποιων ή όλων των ικανοτήτων, συνειρμών και συνηθειών της ομιλούσας και γραπτής γλώσσας που απορρέει από βλάβες σε συγκεκριμένες περιοχές του εγκεφάλου, οι οποίες είναι υπεύθυνες για αυτές τις λειτουργίες». (Goodglass and Kaplan, 1983).

Το Boston Diagnostic Aphasia Examination (Goodglass & Kaplan, 1972) είναι ένα τεστ που έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται σε τρεις γενικούς στόχους: 1) Στην διάγνωση και στον τύπο της αφασίας, 2) στην μέτρηση του επιπέδου απόδοσης σε ένα ευρύ φάσμα για την ανίχνευση των αλλαγών στην πάροδο του χρόνου και 3) συνολική εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού ασθενούς σε όλους τους τομείς με σκοπό την θεραπεία.

Η δοκιμασία οπτικής κατονομασίας Boston Naming Test αποτελείται από 60 ασπρόμαυρες κάρτες που απεικονίζουν αντικείμενα για σκοπό κατονομασίας, ταξινομημένα με βαθμό αυξανόμενης δυσκολίας δηλαδή από το πιο εύκολο στο πιο δύσκολο με βάση τη συχνότητα και την οικειότητά τους. Η κάθε εικόνα παρουσιάζεται για 20 δευτερόλεπτα, εκτός και αν το υποκείμενο δηλώνει ότι δεν γνωρίζει τη λέξη πριν περάσουν τα 20 δευτερόλεπτα. Εάν το υποκείμενο δώσει λανθασμένη απάντηση μέσα στα πλαίσια των 20 δευτερολέπτων του δίνεται φωνολογική βοήθεια, δηλαδή ο αρχικός ήχος της λέξης-στόχου, (συνήθως το πρώτο σύμφωνο και φωνήεν της λέξης-στόχου).

3) Το The Greek Object and Action test (GOAT) αναπτύχθηκε από την κυρία Kambanaros (2003), το οποίο χορηγήθηκε για την αξιολόγηση ανάκτησης των αντικειμένων και των ρημάτων (λέξεις που δηλώνουν δράση.) Για την παρούσα μελέτη, χρησιμοποιήθηκαν συνολικά 84 έγχρωμες φωτογραφίες μεγέθους 10x14cm, από τις οποίες οι 42 ρήματα και οι άλλες 42 αντικείμενα (ουσιαστικά).

Τα παιδιά καλούνται να δείξουν τη σωστή φωτογραφία ανάμεσα σε τρεις. Κάθε υποκείμενο καλείται να δείξει την εικόνα του αντικειμένου ή του ρήματος ανάλογα, σύμφωνα με την εκφώνηση. Δύο παραδείγματα δίνονται πριν να ξεκινήσει η αξιολόγηση. Εάν τα παιδιά παραλείψουν να επισημάνουν τη σωστή εικόνα, διορθώνονται. Επίσης αναφέρουμε ότι μια εικόνα είναι η σωστή κάθε φορά. Οι οδηγίες αυτές επαναλαμβάνονται για τα παιδιά που δεν δείχνουν καμία εικόνα. Η

αυτόματη διόρθωση γίνεται δεκτή. Στην συνέχεια τα παιδιά κλήθηκαν να κατονομάσουν το αντικείμενο ή το ρήμα αντίστοιχα που βλέπουν στην εικόνα με μια μόνο λέξη. Και σε αυτήν περίπτωση δίνονται δύο παραδείγματα πριν να ξεκινήσει η αξιολόγηση. Εάν δεν δοθεί απάντηση, σημειώνεται ως λάθος και η αυτόματη διόρθωση γίνεται δεκτή.

Προβλήματα στην κατονομασία και κατ' επέκταση στο λεξιλόγιο φαίνεται να αντιμετωπίζουν και τα παιδιά με SLI (ειδική γλωσσική διαταραχή). Υπάρχουν ολοένα αυξανόμενα στοιχεία ότι η γλωσσική ανάπτυξη εξαρτάται από πολλές υπάρχουσες ικανότητες οι οποίες καθορίζονται γενετικά (Bishop et al., 2005) και οι πλειοψηφία των παιδιών με SLI (ειδική γλωσσική διαταραχή) παρουσιάζουν ελλείμματα σε διάφορα μέρη της γραμματικής, για παράδειγμα στη σύνταξη, μορφολογία και φωνολογία όπως και σε άλλες πτυχές της γλώσσας π.χ. το λεξιλόγιο. Εξάλλου έχει τεκμηριωθεί ότι τα παιδιά με SLI είναι λιγότερο ακριβής στην κατονομασία εικόνων που παρουσιάζουν κοινά αντικείμενα (ουσιαστικά) σε σύγκριση με παιδιά της ίδιας ηλικίας με τυπική γλωσσική ανάπτυξη (TLD). Αυτές οι λεξικές δυσκολίες συνδέονται με την αποτυχία στο επίπεδο της λέξης, με αποτέλεσμα τα παιδιά με SLI να μην είναι σε θέση να επεξεργάζονται τις πληροφορίες αυτές με επιτυχία, για την ανάκληση της λέξης στόχου.

Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί στην διερεύνηση ενδεχόμενης δυσκολίας στην κατονομασία πράξεων ενέργειας στην ελληνική γλώσσα των παιδιών της Κύπρου και σε τρεις ομάδες (SLI, WFDs και TLD). Όσον αφορά την μεθοδολογία της συγκεκριμένης έρευνας συμμετείχαν τρεις ομάδες με ίσο αριθμό παιδιών. Την πρώτη ομάδα αποτελούσαν 30 παιδιά (15 αγόρια και 15 κορίτσια) με φυσιολογική τυπική ανάπτυξη, ηλικίας από 6,0 – 6,11 ετών με μέσον όρο ηλικίας 6,3. Το συγκεκριμένο δείγμα των παιδιών είχε συλλεχθεί από τρία δημόσια δημοτικά σχολεία της Λευκωσίας, με την έγκριση από το Υπουργείο Παιδείας και ύστερα από την έγκριση και συγκατάθεση των γονέων, με την προϋπόθεση ότι κανένα από τα παιδιά του δείγματος δεν λάμβανε λογοθεραπευτικές συνεδρίες. Την δεύτερη ομάδα αποτελούσαν επτά παιδιά (2 κορίτσια και 5 αγόρια) ηλικίας 6,4 – 11,0 ετών με μέσο όρο ηλικίας 8,10 που είχαν συγκεκριμένες διαταραχές λόγου (SLI) και παρακολουθούσαν λογοθεραπευτικές συνεδρίες σε ιδιωτικά ιατρεία. Τέλος την τρίτη ομάδα παιδιών αποτελούσαν 13 παιδιά (6 κορίτσια και 7 αγόρια) ηλικίας 6,3 – 11,11, με μέσο όρο ηλικίας των 8,2 ετών. Όλα τα παιδιά αυτής της ομάδας είχαν διαταραχές έκφρασης, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στο να βρουν

την κατάλληλη λέξη σε συνδυασμό με φτωχό λεξιλόγιο. Τα συγκεκριμένα παιδιά παρακολουθούσαν λογοθεραπευτικές συνεδρίες από λογοθεραπευτές που εργάζονταν σε δημόσια δημοτικά σχολεία.

Τα παιδιά αυτά επιλέχτηκαν με τα εξής κριτήρια: Να έχει ένα γονιό που να μιλά την Κυπριακή διάλεκτο της Ελληνικής, να μην έχει ιστορικό νευρολογικών, συναισθηματικών προβλημάτων ή άλλα προβλήματα συμπεριφοράς και να μην έχουν προφανείς δυσκολίες μάθησης (έκθεση εκπαιδευτικών). Επίσης να μην παρουσιάζουν κινητικές δυσκολίες, να παρουσιάζουν επαρκής ακοή και όραση για σκοπούς ελέγχου και να παρουσιάζουν κανονική άρθρωση.

4) Σ' αυτό το σημείο θα ήταν παράλειψη μας να μην αναφερθούμε στις πτυχιακές εργασίες των συμφοιτητριών μας Χατζηγιάνκου Ιωάννας (2009) και Παπαχαραλάμπους Χριστιάνας (2010). Η πρώτη διεξάχθηκε με σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο παρουσιάζονται διαφορές στον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχονται σε διάφορες λέξεις συγκεκριμένων κατηγοριών, (Λεξιλόγιο, Ρήματα, Ουσιαστικά) μεταξύ των παιδιών Κύπρου - Ελλάδας ηλικίας 9 και 12 ετών. Στην έρευνα είχαν συμμετάσχει 80 παιδιά, από τα οποία τα 40 ήταν από χωριό της Λευκωσίας και τα υπόλοιπα 40 από την πόλη της Πάτρας.

Η δεύτερη πτυχιακή (η οποία ήταν συνέχεια της πρώτης) αποτελείται από δύο αυτοσχέδια τεστ: Το πρώτο τεστ περιλαμβάνει 60 λέξεις χωρισμένες σε τρεις κατηγορίες (Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα) 20 λέξεις σε κάθε κατηγορία, ενώ το δεύτερο περιλαμβάνει τις ίδιες ακριβώς λέξεις, διαμορφωμένο αυτή την φορά και προσαρμοσμένο στη Κυπριακή Διάλεκτο. Λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο καταγωγής (Ελλάδα/Κύπρο), την κοινωνική τάξη (αγροτική/αστική) και τη μητρική γλώσσα (Κοινή Νεοελληνική/Κυπριακή διάλεκτος) των παιδιών αυτών. Το δείγμα αποτελούσαν 30 μαθητές Δημοτικού σχολείου της Λεμεσού, εκ των οποίων 15 ήταν ηλικίας 9 ετών και 15 ηλικίας 12 ετών.

Τα αποτελέσματα της Χατζηγιάνκου Ιωάννας συγκρίθηκαν με την πτυχιακή της Παπαχαραλάμπους Χριστιάνας και έδειξαν ότι τα παιδιά από την Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τα παιδιά από την Κύπρο σε όλες τις κατηγορίες και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Οι δύο έρευνες ήταν σύμφωνες μεταξύ τους ως προς τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα τους. Επίσης, δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφορές στην επίδοση των παιδιών της Κύπρου που

προέρχονταν από αγροτική τάξη, σε σχέση με τα παιδιά που προέρχονταν από αστική τάξη. Τέλος έγιναν συγκρίσεις των δύο τεστ (Κοινή Νεοελληνική και Κυπριακή Διάλεκτο) και έδειξαν ότι η απόδοση των παιδιών κατά τη χορήγηση των δύο τεστ ήταν σταθερή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1 Ερευνητικός σχεδιασμός

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είχε ως σημείο αναφοράς τη χορήγηση του ΔΕΛ τεστ που αξιολογεί τις λεξιλογικές ικανότητες του κάθε παιδιού στην προσχολική ηλικία.

Τα πλεονεκτήματα του τεστ αυτού είναι η ευκολία και η σαφήνεια στη χρήση του, τόσο κατά την χορήγηση του, όσο και κατά την εξαγωγή των αποτελεσμάτων. Επίσης να τονίσουμε πως η χορήγηση του είναι σύντομη (περίπου 15 λεπτά) και έτσι ο εξεταζόμενος δεν κουράζεται.

Σαν μειονέκτημα μπορούμε να αναφέρουμε ότι η μονότονη απόχρωση των ασπρόμαυρων εικόνων ίσως να δυσκόλεψαν και να κούρασαν τους εξεταζόμενους. Οπότε μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι έγχρωμες εικόνες πιθανόν να διευκόλυναν στην ικανότητα κατονομασίας των παιδιών, δεδομένου ότι η αναγνώριση αντικειμένων και η κατονομασία, βελτιώνεται σημαντικά με τη χρήση των χρωμάτων σε εικόνες (Rossion & Pourtois,2004).

4.1.2 Δείγμα

Το δείγμα των παιδιών που πήραν μέρος στη χορήγηση του τεστ ήταν συνολικά 101, ηλικίας από (4,0 ετών έως 5,10 ετών), από τα οποία τα 51 ήταν αγόρια (26 από την Ελλάδα - 25 από την Κύπρο) και 50 κορίτσια (25 και 25 αντίστοιχα). Το δείγμα πλαισίωσαν παιδιά από σχολεία της Κύπρου (Πάφο) και της Ελλάδας (Πάτρα).

4.1.3 Όργανα Μέτρησης

Το όργανο μέτρησης που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ΔΕΛ τεστ "Δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου". Το ΔΕΛ είναι ένα σταθμισμένο τεστ που επιμελήθηκαν οι Ι.Βογινδρούκας, Α. Πρωτόπαπα, Γ. Σιδερίδη (Ιούνιος 2009). Αποτελεί την ελληνική έκδοση του Word Finding Vocabulary Test (4η έκδοση) της C. Renfrew. Το

συγκεκριμένο εργαλείο εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1968 στην αγγλική γλώσσα και επανεκδόθηκε αρκετές φορές από τότε. Η τελευταία έκδοσή του ήταν το 1995 και αυτή χρησιμοποιήθηκε για την στάθμισή του στα ελληνικά.

Το ΔΕΛ (δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου) αποτελεί μέρος μιας μακροχρόνιας προσπάθειας για την κατασκευή σταθμισμένων εργαλείων σε θέματα γλωσσικής ανάπτυξης στην ελληνική γλώσσα. Τα σταθμισμένα αξιολογητικά εργαλεία στην ελληνική γλώσσα είναι απαραίτητα διότι βοηθούν σημαντικά τους αρμόδιους ερευνητές και επαγγελματίες να κατανοήσουν την αναπτυξιακή πορεία της γλώσσας, καθώς και τον καθορισμό της παθολογίας στην ελληνική γλώσσα. Η έκδοση αυτή, συνοδευόμενη από λεπτομερή ψυχομετρική ανάλυση, συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας παροχής κλινικών υπηρεσιών σε θέματα γλωσσικής ανάπτυξης στη χώρα μας, ενώ παράλληλα είναι απλή και σύντομη στη χρήση. Μπορεί να αποτελέσει, κατά συνέπεια, αξιόπιστο εργαλείο γλωσσικής αξιολόγησης, καθιστώντας εφικτή την ακριβή μέτρηση των λεξιλογικών ικανοτήτων παιδιών ηλικίας 4-8.

Η δοκιμασία αποτελείται από 50 ασπρόμαυρες εικόνες που απεικονίζουν ουσιαστικά. Οι έννοιες που απεικονίζονται προέρχονται από καθημερινά αντικείμενα, γνωστές κατηγορίες αντικειμένων, έννοιες από παιδικά παραμύθια και παιδικά τηλεοπτικά προγράμματα και η σειρά παρουσίασης τους ακολουθεί αύξουσα πορεία, με τις λέξεις που παρουσιάζονται νωρίτερα να είναι πιο εύκολες από αυτές που ακολουθούν. Για κάθε σωστή απάντηση δίνεται 1 βαθμός ενώ για κάθε λάθος απάντηση 0. Αν σημειωθούν 5 συνεχόμενα λάθη το τεστ σταματά. Από το συνολικό σκορ των απαντήσεων του κάθε παιδιού υπολογίζεται η αναπτυξιακή του ηλικία καθώς και οι ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού, από τον πίνακα ηλικιακής αντιστοιχίας κατά φύλο, που περιλαμβάνονται στο τεστ.

Οι λόγοι που οδήγησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου εργαλείου είναι: 1)δεν υπάρχει αντίστοιχο εργαλείο στην ελληνική γλώσσα, 2)είναι εύχρηστο και 3)ο ειδικός μπορεί σε σύντομο χρονικό διάστημα να έχει έγκυρα αποτελέσματα για την αναπτυξιακή ηλικία του ατόμου που εξετάζει.

Τα στοιχεία που συλλέγονται από την συμπεριφορά του εξεταζόμενου κατά τη διάρκεια της εξέτασης, ανάλογα με τον τρόπο και το είδος των απαντήσεων που δίνει, κατευθύνουν τον ειδικό στην αναγνώριση στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον θεραπευτικό σχεδιασμό. Τέτοιες συμπεριφορές είναι απαντήσεις τύπου «δεν ξέρω» ή «δεν θυμάμαι» τα οποία δηλώνουν αντίστοιχα, άρνηση για

συνεργασία ή μεγάλη επίγνωση των δυσκολιών, ή δυσκολίες στην εύρεση των λέξεων. Τέτοιου είδους αυτοπεριορισμός στις απαντήσεις συναντάται σε άτομα με φωνολογικές δυσκολίες, όπου το άτομο αποφεύγει να απαντά, παρότι γνωρίζει την απάντηση, επειδή η λέξη περιέχει το φθόγγο που δεν αρθρώνει σωστά. Σημαντικές πληροφορίες συλλέγονται και από τα είδη των λαθών που κάνει ο εξεταζόμενος. Τα λάθη αυτά στην εξέταση εκφραστικού λεξιλογίου λέγονται παραφασίες και χωρίζονται ανάλογα με το είδος τους σε:

- Ολικές παραφασίες (όταν η έννοια του εξεταζόμενου δεν έχει καμία σχέση με την έννοια που ζητείται).
- Φωνημικές παραφασίες / νεολογισμοί (όταν μετά από μετακινήσεις φθόγγων σε άλλη θέση δημιουργούν νέα λέξη πχ λαναχικά αντί λαχανικά)
- Σημασιολογικές παραφασίες (όταν η έννοια αντικαθίσταται με άλλη της ίδιας όμως σημασιολογικής κατηγορίας π.χ. κιθάρα αντί βιολί)

Όλα αυτά τα λάθη είναι σημαντικά για την ολοκλήρωση του θεραπευτικού σχεδιασμού γιατί υποδηλώνουν τον τρόπο οργάνωσης στο λεξιλόγιο κάθε ατόμου και βοηθούν τον ειδικό στην σωστή κατεύθυνση για αποτελεσματική θεραπεία.

Σύμφωνα με την Renfrew (1995), χαμηλή επίδοση στο ΔΕΛ μπορεί να σημαίνει, ότι το άτομο παρουσιάζει: ειδική γλωσσική διαταραχή, χαμηλό νοητικό δυναμικό, λεκτική δυσπραξία, δυσθυμία, ή να προέρχεται από χαμηλό κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον. Τα αποτελέσματα της εξέτασης μαζί με την παιδοψυχιατρική εκτίμηση καθώς και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του νοητικού δυναμικού, οδηγούν τη διαγνωστική ομάδα να επιλέξει την καταλληλότερη για το κάθε άτομο θεραπευτική παρέμβαση.

4.1.4 Διαδικασία Μέτρησης

Αρχικά ενημερώθηκαν οι διευθυντές και δάσκαλοι των σχολείων που πήραν μέρος στην έρευνα και μετά από έγκριση αυτών ενημερώθηκαν οι γονείς των παιδιών σχετικά με το θέμα της έρευνας και τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιούσαμε την αξιολόγηση. Τονίστηκε επίσης ότι σε καμία περίπτωση δε θα χρησιμοποιηθούν τα ονόματα των παιδιών παρά μόνο τα αρχικά του ονόματός τους. Όσοι γονείς συμφώνησαν με τη συμμετοχή του παιδιού τους στη έρευνα, υπέγραψαν μια σχετική υπεύθυνη δήλωση για την έγκριση τους. (βλ. σχετικά έντυπα)

Η χορήγηση του ΔΕΛ έγινε σε κάθε παιδί ξεχωριστά, ενώ η διάρκειά του δεν ξεπέρασε τα 15 λεπτά ανά παιδί. Η εξέταση πραγματοποιήθηκε σε ήσυχο σχετικά περιβάλλον, με την κλίμακα του 1 για κάθε σωστή απάντηση και με 0 για κάθε λανθασμένη ή συνώνυμη της λέξης - στόχου. Μετά από 5 συνεχόμενα λάθη η χορήγηση του τεστ σταματούσε. Από το συνολικό σκορ των σωστών απαντήσεων του παιδιού, υπολογίστηκε η αναπτυξιακή του ηλικία από τον πίνακα ηλικιακής αντιστοιχίας κατά φύλο, καθώς και οι ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού που περιλαμβάνονται στο τεστ.

4.1.5 Ποσοτική ή Ποιοτική Ανάλυση των Αποτελεσμάτων

Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας μας χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό πρόγραμμα SPSS που αναλύει δεδομένα με αξιοπιστία και εγκυρότητα. Επίσης έγινε χρήση του T-test, Levene's test.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

5.1 Αποτελέσματα

Τα συμπεράσματά μας από την ανάλυση των αποτελεσμάτων έχουν ως εξής: Παρατηρήθηκε πως υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά (t-test, $p=0.038$) του αρχικού βαθμού μεταξύ των παιδιών Ελλάδας-Κύπρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	Mean \pm SD	Median (median interquartile range)
Ελλάδα (n=51)	29,00 \pm 7,43	29 (24-34)
Κύπρος (n=50)	26,24 \pm 5,64	25,50 (21,75-31,00)

Παρατηρήθηκε πως δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά (t-test, $p=0,458$) στο σκορ μεταξύ αγοριών και κοριτσιών της Κύπρου, παρόλο που υπήρξε διαφορά στις διακυμάνσεις σύμφωνα με το Levene's test.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Gender	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Αγόρι	25	25,64	4,241	,848
Κορίτσι	25	26,84	6,793	1,359

Κύπρος

Παρατηρήθηκε πως δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά (t-test, $p=0,190$) στο σκορ μεταξύ αγοριών και κοριτσιών της Ελλάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Gender	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Αγόρι	26	30,35	7,397	1,451
Κορίτ σι	25	27,60	7,343	1,469

Ελλάδα

Η πραγματική ηλικία των παιδιών της Ελλάδας και της Κύπρου δε διαφέρει στατιστικώς σημαντικά. Παρά το γεγονός πως ο αρχικός βαθμός είναι στατιστικώς σημαντικά μεγαλύτερος ($p=0,038$, t-test) στα Ελληνόπουλα ($29,00 \pm 7,43$) έναντι των παιδιών της Κύπρου ($26,24 \pm 5,64$), δεν παρατηρήθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στην αναπτυξιακή τους ηλικία ($p=0,069$, t-test). Συγκεκριμένα, η αναπτυξιακή ηλικία των παιδιών της Ελλάδας ήταν $6,5 \pm 1,7$ ενώ των παιδιών της Κύπρου $5,9 \pm 1,5$

Α)ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ 50 ΛΕΞΕΩΝ

ΛΕΞΗ	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
	ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ		ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	
1)ΚΛΕΙΔΙ	51	100%	50	100%
2)ΦΙΔΙ	49	96,1%	45	90%
3)ΦΕΓΓΑΡΙ	46	90,2%	47	94%
4)ΚΡΕΜΑΣΤΡΑ	44	86,3%	42	84%
5)ΠΑΡΑΘΥΡΟ	50	98%	49	98%
6)ΚΛΟΟΥΝ	35	68,6%	41	82%
7)ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ	40	78,4%	38	76%
8)ΠΑΠΙΑ	47	92,2%	46	92%
9)ΜΠΛΟΥΖΑ	50	98%	40	98%
10)ΜΑΝΙΚΙ	40	78,4%	23	46%
11)ΚΙΘΑΡΑ	50	98%	42	84%
12)ΖΑΡΙΑ	41	80,4%	38	76%
13)ΣΑΛΙΓΚΑΡΙ	44	86,3%	43	86%
14)ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ	36	70,6%	42	84%
15)ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ	37	72,5%	35	70%
16)ΓΟΡΓΟΝΑ	43	84,3%	27	54%
17)ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ	41	80,4%	34	68%
18)ΔΑΚΤΥΛΟ	44	86,3%	46	92%
19)ΚΑΜΗΛΑ	32	62,7%	25	50%
20)ΚΙΑΛΙΑ	36	70,6%	11	22%
21)ΚΑΓΚΟΥΡΟ	37	72,5%	30	60%
22)ΠΟΤΙΣΤΗΡΙ	38	74,5%	38	76%
23)ΚΟΛΙΕ	22	43,1%	22	44%
24)ΒΕΛΟΣ	20	39,2%	11	22%
25)ΜΙΚΡΟΦΩΝΟ	43	84,3%	34	68%
26)ΡΑΚΕΤΑ	37	72,5%	29	58%

27)ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ	23	45,1%	20	40%
28)ΦΛΙΤΖΑΝΙ	26	51%	43	86%
29)ΑΓΚΥΡΑ	19	37,3%	18	36%
30)ΣΕΛΑ	30	58,8%	13	26%
31)ΑΝΑΝΑΣ	34	66,7%	27	54%
32)ΤΡΥΠΑΝΙ	22	43,1%	32	64%
33)ΛΑΧΑΝΙΚΑ	33	64,7%	32	64%
34)ΒΙΔΑ	24	47,1%	22	44%
35)ΧΑΡΤΗΣ	17	33,3%	8	16%
36)ΒΙΟΛΙ	21	41,2%	22	44%
37)ΚΕΡΑΙΑ	14	27,5%	11	22%
38)ΣΚΙΑΧΤΡΟ	25	49%	17	34%
39)ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ	16	31,4%	17	34%
40)ΜΑΓΝΗΤΗΣ	8	15,7%	5	10%
41)ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΛΕΙΔΙ-ΚΑΒΟΥΡΑΣ	15	29,4%	25	50%
42)ΚΑΜΠΙΑ	16	31,4%	13	26%
43)ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ	12	23,5%	12	24%
44)ΦΑΡΟΣ	18	35,3%	5	10%
45)ΠΥΞΙΔΑ	6	11,8%	2	4%
46)ΙΓΚΛΟΥ	9	17,6%	18	36%
47)ΚΥΨΕΛΗ	9	17,6%	10	20%
48)ΝΑΡΘΗΚΑΣ-ΕΠΙΔΕΣΜΟΣ	7	13,7%	1	2%
49)ΔΟΞΑΡΙ	1	2%	0	0%
50)ΤΡΟΥΛΟΣ	2	3,9%	0	0%

Στον πίνακα 1 βλέπουμε τις 50 λέξεις του τεστ, με τη σειρά που χορηγήθηκαν στο Ελληνικό και στο Κυπριακό δείγμα αντίστοιχα. Το ποσοστό 100% σημαίνει ότι όλα τα παιδιά έδωσαν ορθή απάντηση στην συγκεκριμένη λέξη, ενώ αντίθετα το ποσοστό 0% αναφέρεται στην ολική αποτυχία του δείγματος να κατονομάσει τη λέξη ή τη διακοπή της αξιολόγησης λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών. Οι λέξεις παρουσιάζονται με αυξανόμενη δυσκολία, γι αυτό υπάρχει και μια πτώση των

ποσοστών από τη μέση περίπτωση του τεστ και κάτω (συγκεκριμένα η δυσκολία αυτή φαίνεται να μεγαλώνει από τη λέξη θερμόμετρο και έπειτα όπου τα ποσοστά σωστών απαντήσεων αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά και για τα δύο δείγματα μας).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΛΕΞΗ	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
	ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ		ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	
1)ΜΑΝΙΚΙ	40	78,4%	23	46%
2)ΓΟΡΓΟΝΑ	43	84,3%	27	54%
3)ΚΙΑΛΙΑ	36	70,6%	11	22%
4)ΜΙΚΡΟΦΩΝΟ	43	84,3%	34	68%
5)ΣΕΛΑ	30	58,8%	13	26%
6)ΧΑΡΤΗΣ	17	33,3%	8	16%
7)ΦΑΡΟΣ	18	35,3%	5	10%

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται οι 7 λέξεις που παρουσίασαν καλύτερη επίδοση τα παιδιά της Ελλάδας και προκύπτει σημαντική στατιστική διαφορά. Όπως φαίνεται τα «κιάλια» παρουσίασαν τη μεγαλύτερη στατιστική διαφορά με ποσοστό 70,6% για τα παιδιά της Ελλάδας και ο «χάρτης» το χαμηλότερο ποσοστό μεν στο πίνακα που είναι 33,3%, το καλύτερο όμως σε σύγκριση με το δείγμα της Κύπρου.(σημ.: εδώ πρέπει να αναφέρουμε πως οι λέξεις με καλύτερη επίδοση των παιδιών της Ελλάδας ήταν περισσότερες, αλλά επιλέξαμε να σχολιάσουμε αυτές με τη μεγαλύτερη στατιστική διαφορά.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΕΙΓΜΑ.

ΛΕΞΗ	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ	
	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
	ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ		ΣΩΣΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	
1) ΚΛΟΟΥΝ	35	68,6%	41	82%
2) ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ	36	70,6%	42	84%
3) ΔΑΚΤΥΛΟ	44	86,3%	46	92%
4) ΦΛΙΤΖΑΝΙ	26	51%	43	86%
5) ΤΡΥΠΑΝΙ	22	43,1%	32	64%
6) ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΛΕΙΔΙ-ΚΑΒΟΥΡΑΣ	15	29,4%	25	50%
7) ΙΓΚΛΟΥ	9	17,6%	18	36%

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι μόνες λέξεις που παρουσίασαν καλύτερη επίδοση τα παιδιά της Κύπρου και προκύπτει στατιστική διαφορά σε σύγκριση με το δείγμα της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο ποσοστό για τα παιδιά της Κύπρου είναι 92% για τη λέξη «δάκτυλο» και το χαμηλότερο ποσοστό πάνω στον πίνακα αλλά καλύτερο ποσοστό σε σύγκριση με το δείγμα της Ελλάδας το 36% για την λέξη «ιγκλού».

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΚΝΕ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1) ΦΙΔΙ	/kouf'i/
2) ΚΡΕΜΑΣΤΡΑ	/kremast'ari/
3) ΠΑΠΙΑ	/pap'ira/
4) ΜΠΛΟΥΖΑ	/fan'ela/
5) ΣΑΛΙΓΚΑΡΙ	/kar'aolos/ ή /karaol'aki/
6) ΔΑΚΤΥΛΟ	/dakt'ili/
7) ΚΕΡΑΙΑ	/ant'ena/
8) ΚΑΜΠΙΑ	/skoulo'uji/ ή /skoulouko'ui/

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι απαντήσεις που δόθηκαν από τα παιδιά της Κύπρου χρησιμοποιώντας την Κυπριακή διάλεκτο. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις θεωρούνται σωστές, άσχετα αν τα παιδιά έχουν απαντήσει μέσω διαλέκτου π.χ. στην λέξη /φίδι/ απάντησαν /κουφή/ η οποία είναι η αντίστοιχη διαλεκτική λέξη στην Κύπρο, διότι σκοπός μας είναι να αξιολογήσουμε αν τα παιδιά κατέχουν την έννοια της λέξης.

Β) ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε τα λάθη στο εκφραστικό λεξιλόγιο σύμφωνα με την C. Renfrew χωρίζονται σε κατηγορίες (βλ. κεφ. 4.1.3). Στην έρευνα μας δεν παρατηρήθηκαν όλες αυτές οι κατηγορίες παρά μόνο οι σημασιολογικές παραφασίες. Επιπλέον στην παρούσα εργασία υπάρχουν 3 ακόμα είδη λαθών που δεν εντάσσονται στις κατηγορίες της Renfrew:

- Ø **Σύγχυση στην κατονομασία εικόνας** (μπέρδευαν την εικόνα και έδιναν άλλη απάντηση)

Πίνακας 1. «ΚΙΑΛΙΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	36	70,6%
Δε γνωρίζω	3	5,9%
Δε θυμάμαι	4	7,8%
γυαλιά	6	11,8%
τηλεσκόπιο	2	3,9%
Total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	11	22%
Δε γνωρίζω	3	6%
γυαλιά	36	72%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «κιάλια»: το 70,6% ήξερε τη λέξη, το 5,9% δε τη γνώριζε και το 7,8% δεν τη θυμόταν. Έξι παιδιά αντικατέστησαν τα κιάλια με «γυαλιά» και 2 παιδιά με την λέξη «τηλεσκόπιο.»

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη σωστά απάντησε μόνο το 22% , τρία παιδιά απάντησαν «δεν γνωρίζω» και το υπόλοιπο 72,00% αντικατέστησε την λέξη στόχο με τα «γυαλιά.»

Πίνακας 2. «ΠΥΞΙΔΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	6	11,8%
Δε γνωρίζω	1	2%
Ρολόι	24	47,1%
Total	31	60,8%
missing	20	39,2%
Total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	2	4%
Δε γνωρίζω	2	4%
Ρολόι	24	48%
Total	28	56%
missing	22	44%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «πυξίδα»: τα έξι ήξεραν τη λέξη και μόνο ένα δεν την γνώριζε. Το 47,1% αντικατέστησαν με τη λέξη: «ρολόι». Ενώ είκοσι παιδάκια σταμάτησαν την διαδικασία αξιολόγησης λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη σωστά απάντησε το 4% και δύο δε γνώριζαν τη λέξη. Από 24 παιδιά με ποσοστό 48% την αντικατέστησαν με την λέξη «ρολόι» και 22 παιδιά δεν ολοκλήρωσαν τη διαδικασία λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών.

Ø Σημασιολογικές παραφασίες (όταν η έννοια αντικαθίσταται με άλλη της ίδιας όμως σημασιολογικής κατηγορίας).

Πίνακας 3. «ΒΕΛΟΣ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	20	39,2%
Δε γνωρίζω	10	19,6%
Δε θυμάμαι	4	7,8%
ακόντιο	1	2%
όπλο	1	2%
σπαθί	2	3,9%
τόξο	12	23,5%
Total	50	98%
missing	1	2%
total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	11	22%
Δε γνωρίζω	4	8%
Δε θυμάμαι	1	2%
γραμμή	17	34%
τόξο	17	34%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «βέλος»: τα είκοσι ήξεραν τη λέξη , το 19,6% δε την γνώριζε και το 7,8% δεν τη θυμόταν. Δύο παιδιά την αντικατέστησαν με τις λέξεις: «ακόντιο» και «όπλο» αντίστοιχα και άλλα δύο παιδιά απάντησαν «σπαθί»,

ενώ ποσοστό 23,5% απάντησε «τόξο». Εδώ ένα παιδάκι σταμάτησε την διαδικασία αξιολόγησης λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη σωστά απάντησε το 22% , το 8% δε γνώριζε τη λέξη και το 2% δεν τη θυμόταν. Από 17 παιδιά με ποσοστό από 34% την αντικατέστησαν με την λέξη «γραμμή» και «τόξο» αντίστοιχα.

Πίνακας 4.«ΒΙΔΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	24	47,1%
Δε γνωρίζω	7	13,7%
Δε θυμάμαι	2	3,9%
εργαλείο	1	2%
καρφί	1	2%
κατσαβίδι	1	2%
πριόνι	1	2%
πρόκα	4	7,8%
φλογέρα	1	2%
Total	42	82,4%
missing	9	17,6%
total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	22	44%
Δε γνωρίζω	18	36%
Δε θυμάμαι	6	12%
εργαλείο	1	2%
Total	47	94%
missing	3	6%
total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «βίδα»: τη γνώριζαν και έδωσαν σωστή απάντηση με ποσοστό 47,1%, το 13,7% δε γνώριζε τη λέξη και το 3,9% δεν τη θυμόταν. Και από ένα παιδί σε ποσοστό 2% την αντικατέστησε με τις λέξεις: «εργαλείο», «καρφί», «κατσαβίδι», «πριόνι» και «φλογέρα» και 4 παιδιά αντικατέστησαν την ζητούμενη λέξη με την λέξη «πρόκα». Τέλος εννέα παιδιά κριθήκαν ακατάλληλα για να συνεχίζουν την αξιολόγηση λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη, απάντησαν σωστά 22/50, δε γνώριζαν τη λέξη τα 18/50 και δεν τη θυμούνταν τα 6/50. Ένα παιδί αντικατέστησε την λέξη με «εργαλείο» και 3 παιδιά κρίθηκαν ότι έπρεπε να σταματήσουν την διαδικασία λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών.

Ø Περιγραφή της λέξης – στόχου (Έδιναν περιγραφικές απαντήσεις)

Πίνακας 5. «ΡΑΚΕΤΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	37	72,5%
Δε γνωρίζω	6	11,8%
Δε θυμάμαι	6	11,8%
Total	49	96,1%
missing	2	3,9%
total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	29	58%
Δε γνωρίζω	4	8%
Δε θυμάμαι	3	6%
για τένις	13	26%
τένις	1	2%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «ρακέτα»: απάντησαν σωστά το 72,5% , το 11,8% δε γνώριζε τη λέξη και το 11,8% του πληθυσμού δεν τη θυμόταν. Δύο παιδιά διακόψαν την αξιολόγηση λόγω των 5 λαθών στη σειρά.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη, έδωσαν σωστή απάντηση με ποσοστό 58% , το 8% δε γνώριζε τη λέξη και το 6% των παιδιών δεν τη θυμόταν. Ποσοστό 28% έδωσε απάντηση «τένις».

Πίνακας 6. «ΑΓΚΥΡΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	19	37,3%
Δε γνωρίζω	21	41,2%
Δε θυμάμαι	2	3,9%
αγκίστρι	1	2%
απόχη	1	2%
καράβι	2	4%
σπαθί	1	2%
σταυρός	1	2%
Total	48	94,1%
missing	3	5,9%
total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	18	36%
Δε γνωρίζω	21	42%
Δε θυμάμαι	7	14%
για τα πλοία	1	2%
για τη θάλασσα	2	4%
Total	49	98%
missing	1	2%
total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «άγκυρα»: το 37,3% απάντησαν σωστά , τα 21 παιδιά του συνόλου δε γνώριζε τη λέξη ενώ ένα 3,9% του πληθυσμού δεν τη θυμόταν. Επίσης από ένα παιδί με ποσοστό 2% αντικατέστησαν την λέξη στόχο με «αγκίστρι», «απόχη», «σπαθί» και «σταυρός» και δύο παιδιά με ποσοστό 4% απάντησαν «καράβι». Τρία παιδιά σταμάτησαν την αξιολόγηση λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία για την ίδια λέξη, έδωσαν σωστή απάντηση 18 παιδιά με ποσοστό 36%, 21 παιδιά με ποσοστό 42% απάντησαν ότι δεν γνώριζαν τη λέξη, 7 παιδιά με ποσοστό 14% δεν τη θυμόταν και 1 παιδί σταμάτησε την διαδικασία αξιολόγησης λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών του. Επίσης ένα παιδί αντικατέστησε την λέξη που του ζητήσαμε να κατονομάσει με «για τα πλοία» και ακόμα δύο παιδιά «για την θάλασσα».

Πίνακας 7. «ΣΕΛΑ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	30	58,8%
Δε γνωρίζω	10	19,6%
Δε θυμάμαι	5	9,8%
άλογο	2	3,9%
καπιστριάνα	1	2%
Total	48	94,1%
missing	3	5,9%
total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	13	26%
Δε γνωρίζω	9	18%
Δε θυμάμαι	6	12%
κάθισμα άλογου	21	42%
Total	49	98%
missing	1	2%
total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «σέλα»: απάντησαν σωστά 30 παιδιά, 10 παιδιά με ποσοστό 19,6% δε γνώριζαν τη λέξη και 5 παιδιά με ποσοστό 9,8% δεν τη θυμόταν. Τα 2 παιδιά αντικατέστησαν την λέξη με το «άλογο» και ακόμα ένα με την λέξη «καπιστριάνα», τέλος 3 παιδιά δεν συνέχισαν την αξιολόγηση λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών τους.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου που σωστά απάντησαν τα 13, με ποσοστό 26%, 9 παιδιά με ποσοστό 18% απάντησαν «δεν γνωρίζω» και 6 παιδιά με ποσοστό 12% απάντησαν «δεν θυμάμαι». Το 42% απάντησαν «κάθισμα αλόγου» και μόνο ένα παιδί δεν συνέχισε την αξιολόγηση λόγω πέντε συνεχόμενων λαθών.

Ø Μη ικανοποιητικό ποσοστό σωστών απαντήσεων (Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν κατονόμασε τη λέξη – στόχο)

Πίνακας 8. «ΔΟΞΑΡΙ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	1	2%
Δε γνωρίζω	17	33,3%
γραμμή	1	2%
Καλάμι	1	2%
Ευθεία	1	2%
Ραβδί	1	2%
Total	22	43,1%
missing	29	56,9%
Total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δε γνωρίζω	20	40%
Δε θυμάμαι	2	4%
γραμμή	3	6%
Total	25	50%
missing	25	50%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «δοξάρι»: σωστά απάντησε μόνο ένα παιδί, 17 παιδιά δε γνώριζαν τη λέξη, και 29 παιδιά δεν ήταν σε θέση να συνεχίσουν την αξιολόγηση λόγω 5 συνεχόμενων λαθών τους. Τέλος από ένα παιδί αντικατέστησε την ζητούμενη λέξη με «γραμμή», «καλάμι», «ευθεία» και «ραβδί»

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία κανένα δεν έδωσε σωστή απάντηση, 20 παιδιά απάντησαν «δεν γνωρίζω», 2 παιδιά απάντησαν «δεν θυμάμαι», 3 παιδιά αντικατέστησαν την λέξη με «γραμμή» και τα υπόλοιπα 25 με ποσοστό 50% δεν ήταν σε θέση να τελειώσουν την αξιολόγηση μας λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών.

Πίνακας 9. «ΤΡΟΥΛΟΣ»

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστή απάντηση	2	3,9%
Δε γνωρίζω	9	17,6%
Σκεπή	3	5,9%
σταυρός	4	7,8%
Total	18	35,3%
missing	33	64,7%
Total	51	100%
ΚΥΠΡΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δε γνωρίζω	10	20%
εκκλησία	15	30%
Total	25	50%
missing	25	50%
Total	50	100%

Τα παιδιά της Ελλάδας για την λέξη «τρούλος»: έδωσαν σωστή απάντηση μόνο δύο παιδιά, το 17,6% δε γνώριζε τη λέξη, το 5,9% αντικατέστησαν την λέξη που ζητούσαμε με «σκεπή», και 4 παιδιά απάντησαν «σταυρός». Τα υπόλοιπα 33 παιδιά δεν μπορούσαν να ολοκληρώσουν την αξιολόγηση λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών τους.

Σε αντίθεση με τα παιδιά της Κύπρου τα οποία δεν έδωσαν σωστή απάντηση, 10 παιδιά με ποσοστό 20% απάντησαν «δεν γνωρίζω» και τα υπόλοιπα 25 με ποσοστό 50% δεν ήταν σε θέση να ολοκληρώσουν την αξιολόγηση μας λόγω των 5 συνεχόμενων λαθών.

5.1.2 Αποτελέσματα ερευνητικών Υποθέσεων

Ερευνητική υπόθεση 1:

Σύμφωνα με τη στατιστική μας ανάλυση εντοπίσαμε ότι τα παιδιά της Ελλάδας έχουν πράγματι πιο ανεπτυγμένο το λεξιλόγιο τους απ' τα παιδιά της Κύπρου . Αυτό φάνηκε από τις σωστές απαντήσεις και ταυτόχρονα πιο κοντινές σημασιολογικά με τη ζητούμενη, κάθε φορά λέξη, που αποκομίσαμε από το Ελληνικό δείγμα.

Ερευνητική υπόθεση 2:

Παρόλο που τα παιδιά της ερευνάς μας είναι προσχολικής ηλικίας, παρατηρήθηκε πως κάποια από αυτά, κατά τη διάρκεια της χορήγησης και εφόσον ρωτήθηκαν αν γνωρίζουν την συγκεκριμένη λέξη στην κοινή Ελληνική έδωσαν απάντηση. Το φαινόμενο αυτό μπορούμε να το δικαιολογήσουμε από τα Ελληνικά γλωσσικά πρότυπα που λαμβάνουν από την τηλεόραση (αφού τα παιδικά προγράμματα προβάλλονται στην κοινή Ελληνική) ή ότι πλέον οι γονείς προσπαθούν να εξαλείψουν όσο μπορούν την διάλεκτο για αποφυγή προβλημάτων στην σχολική τους ζωή εφόσον η κοινή Ελληνική είναι η επίσημη γλώσσα διδασκαλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° : ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Συζήτηση των αποτελεσμάτων

Μετά από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, παρατηρούμε πως τα παιδιά της Ελλάδας είχαν καλύτερη επίδοση στη δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου από τα παιδιά της Κύπρου. Παρ, ότι παρουσίασαν σημαντική στατιστική διαφορά στον αρχικό βαθμό με $29,00 \pm 7,43$ για την Ελλάδα και $26,24 \pm 5,64$ για την Κύπρο δεν συνέβη το ίδιο και στην αναπτυξιακή τους ηλικία όπου η βαθμολογία ήταν $6,5 \pm 1,7$ για το Ελληνικό δείγμα και $5,9 \pm 1,5$ για το Κυπριακό. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω οι λέξεις του τεστ χορηγούνταν με αυξανόμενη δυσκολία γεγονός που επηρέασε την απόδοση και των δύο πληθυσμών. Για την Κύπρο αυτή η δυσκολία άρχισε νωρίτερα (από τη λέξη καμήλα και ως το τέλος) απ' ότι στα παιδιά της Ελλάδας (από τη λέξη ποτιστήρι και ως το τέλος).

Παρατηρήθηκε επίσης, πως η πρώτη απάντηση σε όλο το Κυπριακό δείγμα ήταν η Κυπριακή διάλεκτος, στις περισσότερες από τις λέξεις που καλούνταν να κατονομάσουν. Αυτό όμως δεν επηρέασε το σκορ των σωστών τους απαντήσεων (εφόσον η λέξη της Κυπριακής που χρησιμοποίησαν ήταν η αντίστοιχη της Ελληνικής) αν και μικρό ποσοστό απάντησε και στην κοινή Ελληνική μόνο όταν ρωτήθηκε. (βλ. κεφάλαιο 5.1.2). Κάτι τέτοιο ήταν αναμενόμενο να συμβεί αν λάβουμε υπόψη την ηλικία του δείγματός μας (παιδιά προσχολικής ηλικίας) που δεν έχουν ακόμα διδαχθεί την κοινή ελληνική και τα γλωσσικά πρότυπα που λαμβάνουν από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον τους αφορούν την Κυπριακή διάλεκτο.

Ότι αφορά την μειωμένη επίδοση στις πιο δύσκολες-για την ηλικία του δείγματος- λέξεις του τεστ, παρατηρούμε πως στις απαντήσεις του Ελληνικού δείγματος υπήρχε μεγαλύτερη ποικιλία απαντήσεων (σημασιολογικές παραφασίες) που αν και δεν ήταν η λέξη-στόχος πλησίαζε πολύ σε αυτή, για παράδειγμα στις λέξεις βέλος, βίδα, δοξάρι, καγκουρό, έδωσαν ποικίλες απαντήσεις σχετικές με τη ζητούμενη εικόνα. Σε αντίθεση με το Κυπριακό δείγμα που ή περιοριζόταν στις απαντήσεις «δε γνωρίζω» / «δε θυμάμαι» ή έδινε περιγραφικές απαντήσεις, δηλαδή αν και γνώριζαν τη χρήση του αντικειμένου της εικόνας δεν την κατονόμασαν με την ακριβή έννοιά της, π.χ. στις λέξεις: ρακέτα απάντησαν «για τένις», σέλα απάντησαν «κάθισμα αλόγου», άγκυρα «για τα πλοία» / «για τη θάλασσα», νάρθηκας/επίδεσμος «γύψο» / «γάζα». Κάτι τέτοιο μας οδηγεί στην υπόθεση πως τα παιδιά της Κύπρου,

δεν ήταν σε θέση να κάνουν ανάκληση της λέξης λόγω του φτωχού τους λεξιλογίου ή σύμφωνα με τη Renfrew άρνηση για συνεργασία, μεγάλη επίγνωση των δυσκολιών ή δυσκολίες στην εύρεση των λέξεων. Αξιοσημείωτο είναι πως στις συγκεκριμένες εικόνες (κιάλια/γυαλιά, πυξίδα/ρολόι, δοξάρι/γραμμή νάρθηκας/γάζα) υπήρχε μια σύγχυση στις απαντήσεις και των δύο δειγμάτων μας, που μας έβαλε στη διαδικασία να υποθέσουμε πως οι εικόνες δεν ήταν πλήρως κατανοητές, εφόσον μεγάλο ποσοστό και των δύο πληθυσμών έδινε κοινές απαντήσεις που έμοιαζαν μεν οπτικά με τη λέξη – στόχο αλλά δεν ήταν αυτή.

Τέλος εντύπωση μας έκανε πως μεγάλο ποσοστό του Κυπριακού δείγματος στην εικόνα «χάρτης» (που απεικονίζει την Ελλάδα) έδωσε απάντηση «Κύπρος». Αυτό μας “γεννά” αναπάντητα ερωτηματικά, διότι οι αντίστοιχες απαντήσεις του Ελληνικού δείγματος ήταν «πίνακας» και όχι Ελλάδα που ήταν εμφανές.

6.1.2 Περιορισμοί/Συστάσεις

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει σε προηγούμενο κεφάλαιο (4.1.3) προϋπόθεση του τεστ είναι η διακοπή του σε πέντε συνεχόμενα λάθη. Εμείς παρατηρήσαμε πως όταν συνυπήρχαν και σοβαρά αρθρωτικά προβλήματα η διαδικασία χορήγησης σταματούσε νωρίτερα.

Λόγω της περιορισμένης βιβλιογραφίας δεν βρέθηκαν παρόμοιες έρευνες που να συγκρίνουν το λεξιλόγιο παιδιών προσχολικής ηλικίας σε Ελλάδα – Κύπρο ή που έχουν χορηγήσει το ΔΕΛ τεστ στον ίδιο πληθυσμό. Η συνέχιση της παρούσας έρευνας κυρίως σε Κυπριακό πληθυσμό θα αποτελούσε σημαντικότερο κομμάτι κυρίως αν λάμβανε υπόψη παιδιά προσχολικής και παιδιά σχολικής ηλικίας, με σκοπό να ελέγχει κατά πόσο η διδασκαλία της Κοινής Ελληνικής επηρεάζει το γλωσσικό πρότυπο που έχουν τα παιδιά της Κύπρου πριν πάνε στο σχολείο. Επίσης έρευνες που θα συσχέτιζαν το τεστ με πολιτισμικά και κοινωνικά στοιχεία όπως το μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο των γονέων θα έκαναν την έρευνα πιο λεπτομερή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«*Aphasia assessment*» www.neuropsychologycentral.com

Βάμβουκας, Μ. (1993). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη. (3η έκδ.)

Bernstein, B. (1964). Elaborated and restricted codes. *American Anthropology*, vol. 66, no. 6 p.p 55-69.

Βογινδρούκας, Ι. Τσαμουρτζή, Ι. Παπαγεωργίου, Β. Πρωτόπαπας, Α. (2004). *Δυσκολίες ανάπτυξης της γλώσσας σε ελληνόπουλα προσχολικής ηλικίας*.

Βογινδρούκας, Ι. Πρωτόπαπας, Α. Σιδερίδης, Γ. (2009). *Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου*, Ελληνική έκδοση του Word Finding Vocabulary Test (Renfrew 1995). Εκδόσεις Γλαύκη.

Bishop, D.V.M. (1999). Uncommon Understanding: *Disorders of Language Comprehension*.

Bloom, L. & Lahey, M. (1978). *Language development language disorders*. New York: John Wiley & Sons.

Charles Ferguson. (1959). Diglossia Word, Vol. 15, pp. 325-340.

Chomsky, N. (1986). *Knowledge of Language: Its Nature, Origin and Use*. New York: Praeger.

Clark, E. (1992). *Η κατασκευή ενός λεξιλογίου: Λέξεις για αντικείμενα, πράξεις και σχέσεις*, Κείμενα Εξελικτικής Ψυχολογίας, τόμος Α': Γλώσσα (επιμ. Βοσνιάδου Σ.). Αθήνα, εκδόσεις Gutenberg.

Gleitman, L. & Wanner, E. (1982). Language acquisition: *The state of the state of the art*. In E. Wanner & L. Gleitman (Eds.), *Language acquisition: The state of the art*. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Guasti, M.-T. (2002). *Language Acquisition: The Growth of Grammar*. Cambridge/Massachusetts: MIT Press.

Karyolemou Marilena, (1994). Linguistic Attitudes and Metalinguistic Discourse: *An Investigation in the Cypriot Press*, in I. Philippaki-Warbuton, K. Nicolaidis & M. Sifianou (eds), *Themes in Greek Linguistics*, pp. 253-259, Amsterdam, John Benjamins Publishing Co.

Καρυολαΐμου, Μ. (2000). *Κυπριακή πραγματικότητα και κοινωνιογλωσσική περιγραφή*. Στο Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. (Πρακτικά της 20ής Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.), σελ. 203-214. Θεσσαλονίκη.

Kambanaros Maria & Kleanthes K. Grohmann, (2010). *Patterns of Object and Action Naming in Cypriot Greek Children with SLI and WFDs*. European University Cyprus and University of Cyprus

Καμπανάρου Μαρία, (2007). *Διαγνωστικά Θέματα Λογοθεραπείας*. Πάτρα, Εκδόσεις Έλλην.

Κοντοσόπουλος, Ν. (1994) (2). : *Διάλεκτοι και Ιδιώματα της Νέας Ελληνικής* (Αθήνα).

Μητακίδου, Σ. & Τρέσσου, Ε. (2002). *Διδάσκοντας γλώσσα και μαθηματικά με λογοτεχνία, μια δημιουργική συνάντηση*. Θεσσαλονίκη.

Μοσχονάς, (1996). *Η γλωσσική διμορφία στην Κύπρο*. Στο «ισχυρές» «ασθενείς» Γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού. (Πρακτικά Ημερίδας 25 Απριλίου 1996). Σελ. 121-128. Θεσσαλονίκη ΚΕΓ.

Μπασλής, Ι. Ν. (1988). *Κοινωνιογλωσσική διαφοροποίηση και σχολική επίδοση*. Αθήνα, Έκδοσεις Νέα Παιδεία 9.

Παπαχαραλάμπους Χριστιάνα, (2010). Πτυχιακή εργασία με θέμα: *Σύγκριση Λεξιλογίου μεταξύ παιδιών σε Κύπρο και Ελλάδα στη Κυπριακή και κοινή Ελληνική*. ΑΤΕΙ Πατρών.

Παρασκευόπουλος, Ι. & Καλαντζή - Αζίζι Α. & Γιαννίτσας, Ν. (1999). *Αθηνά Τεστ Διάγνωσης δυσκολιών μάθησης: Δομή και χρησιμότητα* (εκδ. αναθ.). Αθήνα, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Παύλου, Π. & Χριστοδούλου, Ν. (1996). *Ο διδασκαλισμός στην Κύπρο και επιπτώσεις του στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, Πρακτικά της 16ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής.

Παύλου, Π. & Χριστοδούλου, Ν. (1997). *Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στην εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην Κύπρο λόγω του διδασκαλισμού*. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά της 17ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., σελ. 370-380. Θεσσαλονίκη.

Pease, Allan. (1991). *Η γλώσσα του σώματος*, εκδόσεις Εσοππρον.

Πετρόφσκι, Α.Β. (1990) *Επικοινωνία*. Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Λεξικό, Αθήνα, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Τόμος 4.

Persianis, P. & Polyviou, P. (1992). *History of Education in Cyprus: Texts and Sources*.

Prutting, C.A. & Kirchner, D.M. (1983). Applied pragmatics. In T.M. Gallagher and C.A. Prutting (Eds.), *Pragmatic assessment and intervention issues in language*. San Diego: College-Hill Press.

Renfrew, C.E. (1995). *Word Finding Vocabulary Test* - Winslow. Publishing speechmark.

Rossion, B & Pourtois C. (2004). Revisiting Snodgrass and Vanderwart's object pictorial set : *The role of surface detail in basic-level object recognition*. Perception 33, pp 217-236.

Sheridan M. *From Birth to Five Years: Childrens Developmental Progress*, NFER-Nelson

Slobin, D. (1992). *Παιδιά και γλώσσα: Τα παιδιά μαθαίνουν με τον ίδιο τρόπο σ' όλο τον κόσμο*, Κείμενα Εξελικτικής Ψυχολογίας, τόμος Α': Γλώσσα (επιμ. Βοσνιάδου Σ.). Αθήνα, εκδόσεις Gutenberg.

Vygotsky, L. (1962). *Thought and Language*. Cambridge, Mass : M.I.T. Press.

Φραγκουδάκη, Α. (1987). *Γλώσσα και Ιδεολογία*, Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Χατζηγιάνγκου, Ι. (2009). Πτυχιακή εργασία με θέμα: *Σύγκριση Λεξιλογίου μεταξύ Ελληνοκύπριων και Ελλαδιτών παιδιών ηλικίας 9 και 12 ετών*. ΑΤΕΙ Πατρών.

Χατζηιωάννου, Κ. (1999). *Γραμματική της Ομιλούμενης Κυπριακής Διαλέκτου*. Λευκωσία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αναλυτικά οι πίνακες με τα αποτελέσματα του δείγματος μας.

1)Κλειδί

A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	51	100	100	100

B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	50	100	100	100

2)Φίδι

A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	49	96,1	96,1	96,1
1	1	2	2	98
2	1	2	2	100
Total	51	100	100	

B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	45	90	90	90
2	5	10	10	100
Total	50	100	100	

3)Φεγγάρι

A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Σωστή απάντηση	46	90,2	90,2	90,2
αστέρια	4	7,8	7,8	98
ουρανός	1	2	2	100
Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	47	94	94	94
	ουρανόσ	3	6	6	100
	Total	50	100	100	

4)Κρεμάστρα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	44	86,3	86,3	86,3
	Δε γνωρίζω	1	2	2	88,2
	Δε θυμάμαι	5	9,8	9,8	98
	ντουλάπα	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	42	84	84	84
	Δε γνωρίζω	3	6	6	90
	Δε θυμάμαι	4	8	8	98
	κρεμάστρα	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

5)Παράθυρο

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	50	98	98	98
	Δε θυμάμαι	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	49	98	98	98
	πόρτα	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

6)Κλόουν

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	35	68,6	68,6	68,6
	Δε γνωρίζω	4	7,8	7,8	76,5
	Δε θυμάμαι	9	17,6	17,6	94,1
	καρνάβαλος	1	2	2	96,1
	μάσκα	1	2	2	98

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	41	82	82	82
	Δε γνωρίζω	2	4	4	86
	Δε θυμάμαι	5	10	10	96
	άνθρωπος	1	2	2	98
	μάσκα	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

7)Χαρταετός

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	40	78,4	78,4	78,4
	Δε θυμάμαι	9	17,6	17,6	96,1
	αερόστατο	1	2	2	98
	σαΐτα	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	38	76	76	76
	Δε γνωρίζω	9	18	18	94
	Δε θυμάμαι	3	6	6	100
	Total	50	100	100	

8)Πάπια

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	47	92,2	92,2	92,2
	Δε θυμάμαι	1	2	2	94,1
	ζώο	1	2	2	96,1
	πουλί	2	3,9	3,9	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	46	92	92	92
	Δε θυμάμαι	4	8	8	100
	Total	50	100	100	

9)Μπλούζα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	50	98	98	98
	πουλόβερ	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	49	98	98	98
	Δε θυμάμαι	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

10)Μανίκι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	40	78,4	78,4	78,4
	Δε γνωρίζω	4	7,8	7,8	86,3
	Δε θυμάμαι	3	5,9	5,9	92,2
	μπλούζα	1	2	2	94,1
	χέρι	3	5,9	5,9	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	23	46	46	46
	Δε γνωρίζω	4	8	8	54
	Δε θυμάμαι	21	42	42	96
	για το χέρι	2	4	4	100
	Total	50	100	100	

11)Κιθάρα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	50	98	98	98
	1	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	42	84	84	84
	1	1	2	2	86
	2	7	14	14	100
	Total	50	100	100	

12)Ζάρια

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	41	80,4	80,4	80,4
	Δε γνωρίζω	3	5,9	5,9	86,3
	Δε θυμάμαι	2	3,9	3,9	90,2
	κουτί	3	5,9	5,9	96,1
	μπαλάκι	1	2	2	98
	σκουλήκι	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	38	76	76	76
	Δε γνωρίζω	6	12	12	88
	Δε θυμάμαι	5	10	10	98
	κουτί	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

13)Σαλιγκάρι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	44	86,3	86,3	86,3
	Δε γνωρίζω	1	2	2	88,2
	Δε θυμάμαι	3	5,9	5,9	94,1
	μέλισσα	1	2	2	96,1
	σκουλήκι	1	2	2	98
	χελώνα	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	43	86	86	86
	Δε γνωρίζω	3	6	6	92
	Δε θυμάμαι	4	8	8	100
	Total	50	100	100	

14)Ελικόπτερο

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	36	70,6	70,6	70,6
	Δε γνωρίζω	1	2	2	72,5
	Δε θυμάμαι	2	3,9	3,9	76,5
	αεροπλάνο	10	19,6	19,6	96,1
	αυτοκίνητο	1	2	2	98
	καράβι	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	42	84	84	84
	Δε γνωρίζω	1	2	2	86
	Δε θυμάμαι	1	2	2	88
	αεροπλάνο	6	12	12	100
	Total	50	100	100	

15)Κουκουβάγια

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	37	72,5	72,5	72,5
	Δε γνωρίζω	2	3,9	3,9	76,5
	Δε θυμάμαι	4	7,8	7,8	84,3
	αετός	1	2	2	86,3
	γάτα	2	3,9	3,9	90,2
	παπαγάλος	2	3,9	3,9	94,1
	πουλί	3	5,9	5,9	100
	Total	51	100	100	

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	35	70	70	70
	Δε γνωρίζω	7	14	14	84
	Δε θυμάμαι	6	12	12	96
	πουλί	2	4	4	100
	Total	50	100	100	

16)Γοργόνα

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	43	84,3	84,3	84,3
	Δε γνωρίζω	1	2	2	86,3
	Δε θυμάμαι	3	5,9	5,9	92,2
	παιδάκι	1	2	2	94,1
	ψάρι	3	5,9	5,9	100
	Total	51	100	100	

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	27	54	54	54
	Δε γνωρίζω	12	24	24	78
	Δε θυμάμαι	4	8	8	86
	γυναίκα	3	6	6	92
	ψαράκι	4	8	8	100
	Total	50	100	100	

17)Κροκόδειλος

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	41	80,4	80,4	80,4
	Δε γνωρίζω	3	5,9	5,9	86,3
	Δε θυμάμαι	3	5,9	5,9	92,2
	δράκος	1	2	2	94,1
	ζώο	1	2	2	96,1
	σαύρα	1	2	2	98
	φίδι	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	34	68	68	68
	Δε γνωρίζω	13	26	26	94
	Δε θυμάμαι	3	6	6	100
	Total	50	100	100	

18) Δάχτυλο

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	44	86,3	86,3	86,3
	Δε θυμάμαι	2	3,9	3,9	90,2
	χέρι	5	9,8	9,8	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	46	92	92	92
	Δε γνωρίζω	2	4	4	96
	Δε θυμάμαι	1	2	2	98
	χέρι	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

19) Καμήλα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	32	62,7	62,7	62,7
	Δε γνωρίζω	5	9,8	9,8	72,5
	Δε θυμάμαι	8	15,7	15,7	88,2
	άλογο	5	9,8	9,8	98
	πρόβατο	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	25	50	51	51
	Δε γνωρίζω	12	24	24,5	75,5
	Δε θυμάμαι	5	10	10,2	85,7
	άλογο	2	4	4,1	89,8
	Πόνι	1	2	2	91,8
	ζώο	2	4	4,1	95,9
	καμηλοπάρδαλη	2	4	4,1	100
	Total	49	98	100	
Missing		1	2		
Total		50	100		

20)Κιάλια

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	36	70,6	70,6	70,6
	Δε γνωρίζω	3	5,9	5,9	76,5
	Δε θυμάμαι	4	7,8	7,8	84,3
	γυαλιά	6	11,8	11,8	96,1
	τηλεσκόπιο	2	3,9	3,9	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	11	22	22	22
	Δε γνωρίζω	3	6	6	28
	γυαλιά	36	72	72	100
	Total	50	100	100	

21)Καγκουρό

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	37	72,5	72,5	72,5
	Δε γνωρίζω	4	7,8	7,8	80,4
	αλεπού	2	3,9	3,9	84,3
	γάτα	1	2	2	86,3
	ζώο	3	6	6	92
	κατσικάκι	2	3,9	3,9	95,2
	λαγός	1	2	2	98,1
	ποντίκι	1	2	2	100
	Total	51	100	100	

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	30	60	60	60
	Δε γνωρίζω	14	28	28	88
	Δε θυμάμαι	6	12	12	100
	Total	50	100	100	

22) Ποιστήρι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	38	74,5	76	76
	Δε γνωρίζω	1	2	2	78
	Δε θυμάμαι κανάτα	10	19,6	20	98
	Total	50	98	100	100
Missing		1	2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	38	76	76	76
	Δε γνωρίζω	6	12	12	88
	Δε θυμάμαι	6	12	12	100
	Total	50	100	100	

23) Κολιέ

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	22	43,1	44	44
	Δε γνωρίζω	11	21,6	22	66
	Δε θυμάμαι	7	13,7	14	80
	βραχιόλι	8	15,7	16	82
	σκουλαρίκια	1	2	2	98
	στεφάνι	1	2	2	100
	Total	50	98	100	
Missing		1	2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	22	44	44	44
	Δε γνωρίζω	7	14	14	58
	Δε θυμάμαι	1	2	2	60
	βραχιόλι	19	38	38	98
	σκουλαρίκια	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

24)Βέλος

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	20	39,2	40	40
	Δε γνωρίζω	10	19,6	20	60
	Δε θυμάμαι	4	7,8	8	68
	ακόντιο	1	2	2	70
	όπλο	1	2	2	72
	σπαθί	2	3,9	4	76
	τόξο	12	23,5	24	100
	Total	50	98	100	
Missing		1	2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	11	22	22	22
	Δε γνωρίζω	4	8	8	30
	Δε θυμάμαι	1	2	2	32
	γραμμή	17	34	34	66
	τόξο	17	34	34	100
	Total	50	100	100	

25)Μικρόφωνο

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	43	84,3	86	86
	Δε γνωρίζω	4	7,8	8	94
	Δε θυμάμαι	1	2	2	96
	μουσικό όργανο	1	2	2	98
	Φακός	1	2	2	100
	Total	50	98	100	
Missing		1	2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	34	68	68	68
	Δε γνωρίζω	5	10	10	78
	Δε θυμάμαι	8	16	16	94
	Για τραγούδι	3	6	6	100
	Total	50	100	100	

26)Ρακέτα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	37	72,5	75,5	75,5
	Δε γνωρίζω	6	11,8	12,2	87,8
	Δε θυμάμαι	6	11,8	12,2	100
	Total	49	96,1	100	
Missing		2	3,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	29	58	58	58
	Δε γνωρίζω	4	8	8	66
	Δε θυμάμαι	3	6	6	72
	για τένις	13	26	26	98
	τένις	1	2	2	100
	Total	50	100	100	

27)Θερμόμετρο

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	23	45,1	46,9	46,9
	Δε γνωρίζω	11	21,6	22,4	69,4
	Δε θυμάμαι	10	19,6	20,4	89,8
	μέτρο	3	5,9	6,1	95,9
	χάρακας	2	3,9	4,1	100
	Total	49	96,1	100	
Missing		2	3,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	20	40	40	40
	Δε γνωρίζω	22	44	44	84
	Δε θυμάμαι	8	16	16	100
	Total	50	100	100	

28)Φλιτζάνι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	26	51	53,1	53,1
	Δε γνωρίζω	1	2	2	55,1
	Δε θυμάμαι	2	3,9	4,1	59,2
	κούπα	2	3,9	4,1	63,3
	ποτήρι	17	33,3	34,7	98
	ποτήρι καφέ	1	2	2	100
	Total	49	96,1	100	
Missing		2	3,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	43	86	87,8	87,8
	Δε γνωρίζω	2	4	4,1	91,8
	Δε θυμάμαι	3	6	6,1	98
	βάζουμε καφέ	1	2	2	100
	Total	49	98	100	
Missing		1	2		
Total		50	100		

29)Άγκυρα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	19	37,3	39,6	39,6
	Δε γνωρίζω	21	41,2	43,8	83,3
	Δε θυμάμαι	2	3,9	4,2	87,5
	αγκίστρι	1	2	2,1	89,6
	απόχη	1	2	2,1	91,7
	για καράβι	1	2	2,1	93,8
	καράβι	1	2	2,1	95,8
	σπαθί	1	2	2,1	97,9
	σταυρός	1	2	2,1	100
	Total	48	94,1	100	
Missing		3	5,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	18	36	36,7	36,7
	Δε γνωρίζω	21	42	42,9	79,6
	Δε θυμάμαι για τα πλοία για τη θάλασσα	7	14	14,3	93,9
		1	2	2	95,9
		2	4	4,1	100
	Total	49	98	100	
Missing		1	2		
Total		50	100		

30)Σέλα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	30	58,8	62,5	62,5
	Δε γνωρίζω	10	19,6	20,8	83,3
	Δε θυμάμαι	5	9,8	10,4	93,8
	άλογο	2	3,9	4,2	97,9
	καπιστριάνα	1	2	2,1	100
	Total	48	94,1	100	
Missing		3	5,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	13	26	26,5	26,5
	Δε γνωρίζω	9	18	18,4	44,9
	Δε θυμάμαι	6	12	12,2	57,1
	κάθισμα άλογου	21	42	42	99,1
	Total	49	98	100	
Missing		1	2		
Total		50	100		

31)Ανανάς

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	34	66,7	70,8	70,8
	Δε γνωρίζω	6	11,8	12,5	83,3
	λουλούδι	3	5,9	6,3	89,6
	μήλο	1	2	2,1	91,7
	φρούτο	4	7,8	8,3	100
	Total	48	94,1	100	
Missing		3	5,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	27	54	55,1	55,1
	Δε γνωρίζω	13	26	26,5	81,6
	Δε θυμάμαι	6	12	12,2	93,9
	φρούτο	3	6	6,1	100
	Total	49	98	100	
Missing		1	2		
Total		50	100		

32)Τρυπάνι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	22	43,1	47,8	47,8
	Δε γνωρίζω	11	21,6	23,9	71,7
	Δε θυμάμαι	6	11,8	13	84,8
	βιδώνει	1	2	2,2	87
	ένεση	1	2	2,2	89,1
	εργαλείο	2	3,9	4,3	93,5
	πιστόλι	2	3,9	4,3	97,8
	πριόνι	1	2	2,2	100
	Total	46	90,2	100	
Missing		5	9,8		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	32	64	66,7	66,7
	Δε γνωρίζω	14	28	29,2	95,8
	Δε θυμάμαι	2	4	4,2	100
	Total	48	96	100	
Missing		2	4		
Total		50	100		

33)Λαχανικά

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	33	64,7	71,7	71,7
	Δε γνωρίζω	4	7,8	8,7	80,4
	καρότα	3	5,9	6,5	87
	φρούτα	6	11,8	13	100
	Total	46	90,2	100	
Missing		5	9,8		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	32	64	68,1	68,1
	Δε γνωρίζω	7	14	14,9	83
	Δε θυμάμαι	3	6	6,4	89,4
	καρότα	2	4	4,3	93,6
	φρούτα	3	6	6,4	100
	Total	47	94	100	
Missing		3	6		
Total		50	100		

34)Βίδια

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	24	47,1	57,1	57,1
	Δε γνωρίζω	7	13,7	16,7	73,8
	Δε θυμάμαι	2	3,9	4,8	78,6
	εργαλείο	1	2	2,4	81
	καρφί	1	2	2,4	83,3
	κατσαβίδι	1	2	2,4	85,7
	πριόνι	1	2	2,4	88,1
	πρόκα	4	7,8	9,5	97,6
	φλογέρα	1	2	2,4	100
	Total	42	82,4	100	
Missing		9	17,6		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	22	44	46,8	46,8
	Δε γνωρίζω	18	36	38,3	85,1
	Δε θυμάμαι εργαλείο	6	12	12,8	97,9
	Total	47	94	100	100
Missing		3	6		
Total		50	100		

35)Χάρτης

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	17	33,3	40,5	40,5
	Δε γνωρίζω	8	15,7	19	59,5
	Δε θυμάμαι	1	2	2,4	61,9
	γη κάδρο	4	7,8	9,5	71,4
	πίνακας	1	2	2,4	73,8
	Total	11	21,6	26,2	100
Missing		42	82,4	100	
Total		9	17,6		
		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	8	16	17,8	17,8
	Δε γνωρίζω	7	14	15,6	33,3
	Δε θυμάμαι	2	4	4,4	37,8
	Κύπρος	27	54	60	97,8
	πίνακας	1	2	2,2	100
	Total	45	90	100	
Missing		5	10		
Total		50	100		

36)Βιολί

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	21	41,2	50	50
	Δε γνωρίζω	12	23,5	28,6	78,6
	Δε θυμάμαι	2	3,9	4,8	83,3
	κιθάρα	7	13,7	16,7	100

	Total	42	82,4	100	
Missing		9	17,6		
Total		51	100		
	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	22	44	48,9	48,9
	Δε γνωρίζω	5	10	11,1	60
	κιθάρα	18	36	40	100
	Total	45	90	100	
Missing		5	10		
Total		50	100		

37)Κεραία

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	14	27,5	33,3	33,3
	Δε γνωρίζω	20	39,2	47,6	81
	Δε θυμάμαι	7	13,7	16,7	97,6
	φως	1	2	2,4	100
	Total	42	82,4	100	
Missing		9	17,6		
Total		51	100		

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	11	22	26,2	26,2
	Δε γνωρίζω	24	48	57,1	83,3
	Δε θυμάμαι	5	10	11,9	95,2
	Καλώδιο για την τηλεόραση	1	2	2,4	97,6
	Total	42	84	100	100
Missing		8	16		
Total		50	100		

38)Σκιάχτρο

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	25	49	59,5	59,5
	Δε γνωρίζω	12	23,5	28,6	88,1
	Δε θυμάμαι κλόουν	2	3,9	4,8	92,9
	κούκλα	1	2	2,4	95,2
	παιδάκι	1	2	2,4	97,6
	Total	42	82,4	100	100
Missing		9	17,6		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	17	34	42,5	42,5
	Δε γνωρίζω	10	20	25	67,5
	Δε θυμάμαι	1	2	2,5	70
	άνθρωπος	10	20	25	95
	άνθρωπος στο χωριό	1	2	2,5	97,5
	άνθρωπος χωραφιού	1	2	2,5	100
	Total	40	80	100	
Missing		10	20		
Total		50	100		

39)Κοσμήματα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	16	31,4	39	39
	Δε γνωρίζω	10	19,6	24,4	63,4
	Δε θυμάμαι	13	25,5	31,7	95,1
	κολιέδες	1	2	2,4	97,6
	κορδέλες	1	2	2,4	100
	Total	41	80,4	100	
Missing		10	19,6		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	17	34	44,7	44,7
	Δε γνωρίζω	20	40	52,6	97,4
	Δε θυμάμαι	1	2	2,6	100
	Total	38	76	100	
Missing		12	24		
Total		50	100		

40)Μαγνήτης

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	8	15,7	20,5	20,5
	Δε γνωρίζω	24	47,1	61,5	82,1
	Δε θυμάμαι	4	7,8	10,3	92,3
	εργαλείο	1	2	2,6	94,8
	πέταλο	1	2	2,6	97,4
	σπαθί	1	2	2,6	100
	Total	39	76,5	100	
Missing		12	23,5		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	5	10	14,3	14,3
	Δε γνωρίζω	24	48	68,6	82,9
	Δε θυμάμαι	6	12	17,1	100
	Total	35	70	100	
Missing		15	30		
Total		50	100		

41)Γαλλικό κλειδί/ κάβουρας

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	15	29,4	40,5	40,5
	Δε γνωρίζω	15	29,4	40,5	81,1
	Δε θυμάμαι	1	2	2,7	83,8
	εργαλείο	2	3,9	5,4	89,2
	κατσαβίδι	2	3,9	5,4	94,6
	πένσα	1	2	2,7	97,3
	σιδερένιο	1	2	2,7	100
	Total	37	72,5	100	
Missing		14	27,5		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	25	50	71,4	71,4
	Δε γνωρίζω	7	14	20	91,4
	Δε θυμάμαι	2	4	5,7	97,1
	εργαλείο	1	2	2,9	100
	Total	35	70	100	
Missing		15	30		
Total		50	100		

42)Κάμπια

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	16	31,4	45,7	45,7
	Δε γνωρίζω	12	23,5	34,3	80
	Δε θυμάμαι	3	5,9	8,6	88,5
	ζωάκι	1	2	2,9	91,4
	μυρμήγκι	1	2	2,9	94,3
	σαρανταποδαρούσα	1	2	2,9	97,1
	σκουληκομηρυγκότρυπα	1	2	2,9	100
	Total	35	68,6	100	
Missing		16	31,4		
Total		51	100		

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	13	26	38,2	38,2
	Δε γνωρίζω	3	6	8,8	47,1
	ζώο σκουλήκι	1	2	2,9	50
	φίδι	15	30	44,1	94,1
	Total	2	4	5,9	100
Missing		34	68	100	
Total		16	32		
		50	100		

43)Αλεξίπτωτο

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	12	23,5	34,3	34,3
	Δε γνωρίζω	4	7,8	11,4	45,7
	Δε θυμάμαι	4	7,8	11,4	57,1
	αεροπλάνο	4	7,8	11,4	68,6
	αερόστατο	9	17,6	25,7	94,3
	αλεξίσφαιρο	1	2	2,9	97,1
	ελικόπτερο	1	2	2,9	100
	Total	35	68,6	100	
Missing		16	31,4		
Total		51	100		

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	12	24	42,9	42,9
	Δε γνωρίζω	2	4	7,1	50
	αερόστατο	13	26	46,4	96,4
	χαρταετός	1	2	3,6	100
	Total	28	56	100	
Missing		22	44		
Total		50	100		

44)Φάρος

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	18	35,3	54,5	54,5
	Δε γνωρίζω	4	7,8	12,1	66,7
	Δε θυμάμαι	2	3,9	6,1	72,7
	κάστρο	5	9,8	15,2	87,9
	λάμπα	1	2	3	90,9
	πύργος	1	2	3	93,9
	σπίτι	1	2	3	97
	φως	1	2	3	100
	Total	33	64,7	100	
Missing		18	35,3		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	5	10	17,9	17,9
	Δε γνωρίζω	14	28	50	67,9
	κάστρο	8	16	28,6	96,4
	σπίτι	1	2	3,6	100
	Total	28	56	100	
Missing		22	44		
Total		50	100		

45)Πυξίδα

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	6	11,8	19,4	19,4
	Δε γνωρίζω	1	2	3,2	22,6
	ρολόι	24	47,1	77,4	100
	Total	31	60,8	100	
Missing		20	39,2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	2	4	7,1	7,1
	Δε γνωρίζω	2	4	7,1	14,3
	ρολόι	24	48	85,7	100
	Total	28	56	100	
Missing		22	44		
Total		50	100		

46)Ιγκλού

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	9	17,6	30	30
	Δε γνωρίζω	11	21,6	36,7	66,7
	Δε θυμάμαι	3	5,9	10	76,7
	εκκλησία	1	2	3,3	80
	σπηλιά	2	3,9	6,7	86,7
	σπιτάκι πάγου	1	2	3,3	90
	σπίτι	2	3,9	6,7	96,7
	σπίτι χιονιού	1	2	3,3	100
	Total	30	58,8	100	
Missing		21	41,2		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	18	36	64,3	64,3
	Δε γνωρίζω	3	6	10,7	75
	σπίτι πάγου	3	6	10,7	85,7
	σπίτι πιγκουίνου	3	6	10,7	96,4
	σπίτι στα χιόνια	1	2	3,6	100
	Total	28	56	100	
Missing		22	44		
Total		50	100		

47)Κυφέλη

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	9	17,6	37,5	37,5
	Δε γνωρίζω	3	5,9	12,5	50
	Δε θυμάμαι	3	5,9	12,5	62,5
	κομοδίνο	1	2	4,2	66,7
	κουτί	6	11,8	25	91,7
	σπίτι μέλισσας	1	2	4,2	95,8
	σπίτι μελισσών	1	2	4,2	100
	Total	24	47,1	100	
Missing		27	52,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	10	20	40	40
	Δε γνωρίζω	15	30	60	100
	Total	25	50	100	
Missing		25	50		
Total		50	100		

48)Νάρθηκας/Επίδεσμος

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	7	13,7	30,4	30,4
	Δε γνωρίζω	10	19,6	43,5	73,9
	Δε θυμάμαι	6	11,8	26,1	100
	Total	23	45,1	100	
Missing		28	54,9		
Total		51	100		

B		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	1	2	4	4
	Δε γνωρίζω	7	14	28	32
	γάζα	13	26	52	84
	γύψο	4	8	16	100
	Total	25	50	100	
Missing		25	50		
Total		50	100		

49)Δοξάρι

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	1	2	4,5	4,5
	Δε γνωρίζω	17	33,3	77,3	81,8
	γραμμή	1	2	4,5	86,4
	καλάμι	1	2	4,5	90,9
	ευθεία	1	2	4,5	95,5
	ραβδί	1	2	4,5	100
	Total	22	43,1	100	
Missing		29	56,9		
Total		51	100		

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δε γνωρίζω	20	40	80	80
	Δε θυμάμαι	2	4	8	88
	γραμμή	3	6	12	100
	Total	25	50	100	
Missing		25	50		
Total		50	100		

50) Τρούλος

	A	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σωστή απάντηση	2	3,9	11,1	11,1
	Δε γνωρίζω	9	17,6	50	61,1
	σκεπή	3	5,9	16,7	77,8
	σταυρός	4	7,8	22,2	100
	Total	18	35,3	100	
Missing		33	64,7		
Total		51	100		

	B	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δε γνωρίζω	10	20	40	40
	εκκλησία	15	30	60	100
	Total	25	50	100	
Missing		25	50		
Total		50	100		

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Όνομα παιδιού:

Έχω ενημερωθεί σχετικά με την πτυχιακή έρευνα, που έχει ως θέμα τη “Χορήγηση του τεστ Δ.Ε.Λ (Δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου) σε παιδιά προσχολικής ηλικίας σε Κύπρο και Ελλάδα ”, των φοιτητριών Κοτρότσιου Μαλαματίς και Μπόρα Ελεούσας του τμήματος Λογοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του ΑΤΕΙ Πάτρας και δηλώνω υπεύθυνα ότι δέχομαι το παιδί μου να λάβει μέρος σε αυτή.

Ημερομηνία:/...../ 2010

Ο - Η Δηλών

.....
(Υπογραφή)

	0/1		0/1
1 Κλειδί	☐	26 Ρακέτα	☐
2 Φίδι	☐	27 Θερμόμετρο	☐
3 Φεγγάρι	☐	28 Φλιτζάνι	☐
4 Κρεμάστρα	☐	29 Άγκυρα	☐
5 Παράθυρο	☐	30 Σέλα	☐
6 Κλόουν	☐	31 Ανανάς	☐
7 Χαρταετός	☐	32 Τρυπάνι	☐
8 Πάπια	☐	33 Λαχανικό	☐
9 Μπλούζα	☐	34 Βίδα	☐
10 Μανίκι	☐	35 Χάρτης	☐
11 Κιθάρα	☐	36 Βιοθί	☐
12 Ζάρια	☐	37 Κεραία	☐
13 Σαλιγκάρι	☐	38 Σκιάτρο	☐
14 Ελικόπτερο	☐	39 Κοσμήματα	☐
15 Κουκουβάγια	☐	40 Μαγνήτης	☐
16 Γοργόνα	☐	41 Γαλλικό κλειδί / κάβουρας	☐
17 Κροκόδειλος	☐	42 Κάμπιο	☐
18 Δάχτυλο	☐	43 Αλεξίπτωτο	☐
19 Καμήλα	☐	44 Φάρος	☐
20 Κιάλια	☐	45 Πυξίδα	☐
21 Καγκουρό	☐	46 Ιγκλού	☐
22 Ποτιστήρι	☐	47 Κυψέλη	☐
23 Κοιλιά	☐	48 Νάρθηκας / επίδεσμος	☐
24 Βέλος	☐	49 Δοξάρι	☐
25 Μικρόφωνο	☐	50 Τρούλος	☐
			Σύνολο: ☐

Αγόρια	Αρχικός βαθμός	Κορίτσια
3:4	14	3:8
3:6	15	3:9
3:7	16	3:11
3:9	17	4:1
3:11	18	4:3
4:1	19	4:5
4:3	20	4:8
4:5	21	4:10
4:7	22	5:0
4:9	23	5:3
5:0	24	5:6
5:2	25	5:8
5:5	26	5:11
5:7	27	6:2
5:10	28	6:5
6:1	29	6:8
6:4	30	7:0
6:7	31	7:3
6:10	32	7:7
7:1	33	7:11
7:5	34	8:2
7:9	35	8:7
8:0	36	8:11
8:4	37	9:3
8:8	38	9:8
9:1	39	10:1

Αναπτυξιακές ηλικίες

Ισοδύναμες αναπτυξιακές ηλικίες εκφραστικού λεξιλογίου, κατά φύλο, κάθε αρχικό βαθμό μεταξύ 10 και 39. Οι αναπτυξιακές ηλικίες δίνονται ως προσέγγιση και η ακρίβειά τους είναι περιορισμένη, καθώς το εύρος αναμενόμενης απόκλισης δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τη διαφορά διαδοχικών εκτιμήσεων δηλαδή 3 μήνες.

Με έντονους χαρακτήρες σημειώνεται περιοχή τιμών που αντιπροσωπεύεται σε δείγμα στάθμισης. Τιμές έξω από αυτή την περιοχή παρέχονται για χρήση με πολύ μεγάλη επιφύλαξη διότι δεν είναι γνωστό το σχήμα της καμπύλης αντιστοίχισης έξω από το εύρος της δειγματοληψίας. Η ανάπτυξη του εκφραστικού λεξιλογίου ενδέχεται να ακολουθεί διαφορετικού ρυθμούς μέσα στο εύρος ηλικιών που εξετάστηκαν απ' ό,τι σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ηλικίες.

Η χρήση του πίνακα αυτού πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, λόγω των σημαντικών περιορισμών που έχουν διαπιστωθεί αναφορικά με τη χρήση των ισοδυναμιών ηλικίας. Για παράδειγμα, αν ένα αγόρι ηλικίας 4 ετών λάβει αρχικό βαθμό

27 στη δοκιμασία εκφραστικού λεξιλογίου αυτό δεν σημαίνει ότι είναι στα ίδια επίπεδα με ένα μέσο αγόρι ηλικίας επτά ετών σε οτιδήποτε άλλο πέραν της κατονομασίας απεικονίσεων.

Η ερμηνεία των ισοδυναμιών αναπτυξιακής ηλικίας πρέπει να γίνεται με πάρα πολύ μεγάλη επιφύλαξη, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιολογική διακύμανση των επιδόσεων, ώστε να αποφεύγονται παραπλανητικά συμπεράσματα. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η τυπική απόκλιση στους αρχικούς βαθμούς των ηλικιακών ομάδων είναι περίπου 8 μονάδες (βλ. Πίνακα 2), οι οποίες αντιστοιχούν σε διαφορά μέσης επίδοσης ενός έως δύο ετών, ανάλογα με την ηλικία (Πίνακας 8). Άρα, σε ένα παιδί μέσης επίδοσης για την ηλικία του, εντός μιας τυπικής απόκλισης από το μέσο όρο της ηλικιακής ομάδας του, μπορεί να αντιστοιχεί ισοδύναμη αναπτυξιακή ηλικία μέχρι και δύο ολόκληρα χρόνια λιγότερα ή περισσότερα από τη χρονολογική ηλικία του, χωρίς αυτό να αποτελεί λόγο ανησυχίας. Με άλλα λόγια, διαφορές ισοδύναμης αναπτυξιακής ηλικίας μικρότερες από δύο έτη μπορεί να είναι κλινικά ασήμαντες και δεν πρέπει να αξιολογούνται διαγνωστικά χωρίς να συνεκτιμώνται άλλοι παράγοντες της κλινικής εκτίμησης.

Ποσοστιαίες Τιμές (εκατοστημόρια)

Πίνακας 5. Ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού της Δοκιμασίας Εκφραστικού Λεξιλογίου κατά ηλικιακή ομάδα.

Εκατοστημόριο	4:0-4:5	4:6-5:0	5:1-6:0	6:1-7:0	7:1-8:0
5	3	7	11	15	17
10	8	12	14	19	23
20	12	15	20	22	27
30	14	19	23	28	30
40	16	20	26	30	32
50	17	22	28	32	34
60	20	25	30	33	36
70	21	27	31	35	38
80	24	29	34	37	40
90	28	33	36	39	42
95	30	36	38	40	44

Πίνακας 6. Ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού της Δοκιμασίας Εκφραστικού Λεξιλογίου για τα αγόρια.

Εκατοστημόριο	4:0-4:5	4:6-5:0	5:1-6:0	6:1-7:0	7:1-8:0
5	2	11	11	15	23
10	8	13	14	16	27
20	10	15	18	22	29
30	14	19	26	28	30
40	15	21	27	30	32
50	18	26	30	32	36
60	20	27	31	35	37
70	22	28	34	37	39
80	24	30	35	38	41
90	28	34	38	39	43
95	29	38	42	43	45

Πίνακας 7. Ποσοστιαίες τιμές του αρχικού βαθμού της Δοκιμασίας Εκφραστικού Λεξιλογίου για τα κορίτσια.

Εκατοστημόριο	4:0-4:5	4:6-5:0	5:1-6:0	6:1-7:0	7:1-8:0
5	5	5	4	17	16
10	8	8	15	19	19
20	12	14	20	23	26
30	15	18	22	27	28
40	16	20	25	29	30
50	17	21	26	32	33
60	20	23	28	33	35
70	21	25	30	34	36
80	24	26	32	36	39
90	28	31	34	39	41
95	31	35	36	39	42